

Susține cultura în educație

O inițiativă pentru acces la
cultură în școlile din România

Culture in Education

An Initiative for Access to
Culture in Romanian Schools

**Susține cultura
în educație**

Proiectul *Susține cultura în educație* își propune să susțină realizarea unor programe culturale cu o dimensiune educațională în România prin dezvoltarea unei rețele de profesioniști și organizații și a unor resurse despre practici și politici publice în domeniu.

The project *Culture in Education* aims to support the development of cultural programmes with an educational dimension in Romanian schools through the development of a professional network of people and organisations, and the creation of resources about practices and public policies in the field.

www.culturaineducatie.ro

Sușține cultura în educație

O inițiativă pentru acces la
cultură în școlile din România

Culture in Education

An Initiative for Access to
Culture in Romanian Schools

Editori: Diana Ciocan, Irina Bălan, Raluca Iacob

Design: Radu Manelici

Include fragmente de text din:

Biblioteca Vie a culturii în educație | Ștefania Ferchedău și Raluca Iacob (editori) | Asociația MetruCub, noiembrie 2015

Cultura în școală. Ghid pentru operatorii culturali | Petre Botnariuc, Mihai Iacob | Centrul Sintagma, martie 2016

Educația prin cultură în viziunea profesorilor. Analiză de nevoi | Angela Mihăilescu, Petre Botnariuc, Mihai Iacob | Centrul Sintagma, martie 2016

Programe, rețele și instituții din Europa care susțin cultura în educație. Ghid pentru decidenții publici | Asociația MetruCub, aprilie 2016

Toate materialele sunt disponibile online gratuit pe

www.culturaineducatie.ro

© Asociația MetruCub – resurse pentru cultură

Editors: Diana Ciocan, Irina Bălan, Raluca Iacob

Design: Radu Manelici

The brochure includes text excerpts from:

The Living Library of culture in education | Ștefania Ferchedău, Raluca Iacob | M3-Resources for Culture Association, November 2015

Culture in schools—A guide for artists and cultural operators | Petre Botnariuc, Mihai Iacob | Sintagma Center, March 2016

Analysis of Needs—Education through Culture, the Teachers' Perspective | Angela Mihăilescu, Petre Botnariuc, Mihai Iacob | Sintagma Center, March 2016

Programs, networks and institutions supporting culture in education across Europe. Background paper for public decision-makers | Codruța Cruceanu, Astrid Holen, Raluca Iacob | M3-Resources for Culture Association, April 2016

Full-texts available on www.culturaineducatie.ro in Romanian and English.

© M3-Resources for Culture Association

Sușține cultura în educație

O inițiativă pentru acces la
cultură în școlile din România

Culture in Education

An Initiative for Access to
Culture in Romanian Schools

București
Bucharest

2016

Intro	6
Politici publice pentru cultura în educație în România și în alte țări europene	7
Sistemul școlar din România	19
Nevoile profesorilor	24
Proiectul Susține cultura în educație – activități și rezultate	29
Organizații neguvernamentale în rețeaua Susține cultura în educație	38

Intro	44
Romanian and European Policies for Culture in Education	45
The Romanian School System	57
Needs of Romanian Teachers	62
Culture in Education—Our Results and Activities So Far	67
NGOs in the Culture in Education Network	76

Intro

Acest material își propune să facă cunoscute principiile, activitățile și rezultatele proiectului **Susține cultura în educație**, un proiect inspirat de programul Rucsacul Cultural din Norvegia. Pentru a înțelege soluțiile diferite și pașii întreprinși, adaptați la realitățile românești, broșura pune în context **trendurile europene și politicile publice românești**, prezintă detaliile proiectului **Susține cultura în educație**, care sunt **principalele nevoi ale profesorilor și cum pot coopera operatorii culturali cu școlile**. Încheiem cu o prezentare pe scurt a câtorva ONG-uri românești implicate în **rețeaua Susține cultura în educație**, care realizează proiecte cultural-educative de calitate.

Nucleul echipei care a gândit și a realizat acest proiect este constituit din membri ai Asociației MetruCub, partenerii săi și completat de rețeaua construită treptat de consilieri, cercetători, formatori, dar și artiști, manageri culturali și profesori participanți la proiect care apoi au ales să se implice mai mult și să dezvolte noi proiecte pornind de la experiența #culturaineducatie.

Politici publice pentru cultura în educație în România și în alte țări europene

(fragmente din *Programe, rețele și instituții din Europa care susțin cultura în educație. Ghid pentru decidenții publici*. Autori: Astrid Holen, Codruța Cruceanu, Raluca Iacob. Publicat de Asociația MetruCub, aprilie 2016. Disponibil integral: www.culturaineducatie.ro)

Domeniul culturii și domeniul educației au o misiune comună formatoare iar prin politici publice dedicate pot contribui la socializarea copiilor, tinerilor și adulților în spiritul vremurilor pe care le trăim și al idealurilor pe care le avem ca societate. La nivelul politicilor publice există încă prea puține zone de intersecție și colaborare, în ciuda conștiinței faptului că există o miză importantă atât a culturii în mediul școlar, cât și a importanței educației pentru adresarea, formarea și dezvoltarea unui public tânăr în vederea accesării experiențelor artistice și a aprecierii patrimoniului.

Programe, rețele și instituții din Europa care susțin cultura în educație. Ghid pentru decidenții publici reprezintă un demers de fundamentare a unor astfel de politici de valorificare a potențialului culturii în școală, prin cartarea unor experiențe din mai multe țări europene: Austria, Belgia, Croația, Danemarca, Finlanda, Franța, Germania, Ungaria, Irlanda, Italia, Lituania, Regatul Țărilor de Jos, Norvegia, România, Slovenia, Suedia, Marea Britanie (Anglia, Irlanda de Nord, Scoția, Țara Galilor). Aceste experiențe reprezintă nu atât modele, cât soluții localizate, dependente de resursele existente și de capacitatea de guvernare la nivel local, regional și național și necesită discuții și aplicare adaptată contextului românesc. Împreună, ele arată atât o diversitate de abordări, cât și anumite caracteristici și tendințe comune. Ultimul capitol este dedicat identificării preocupărilor similare și extragerii unor concluzii despre caracteristicile acelor abordări care par să funcționeze.

Un capitol special este dedicat României, cu o atenție sporită pentru inițiativele care vin dinspre domeniul culturii către școli. Inițiativele educaționale și locul culturii în mediul școlar sunt prezentate în lucrarea *Cultura în școală – Ghid pentru artiști și operatori culturali*¹ care completează harta potențialului de colaborare venind cu sugestii efective pentru stabilirea de parteneriate eficiente.

1

Vezi P. Botnariuc, M. Iacob, *Cultura în școală – Ghid pentru artiști și operatori culturali*, (2016), disponibil aici: <http://culturaineducatie.ro/wp-content/uploads/2016/03/Analiza-arhitectura-%E2%80%93-final.pdf>

Parteneriatul organizațiilor culturale cu mediul școlar în România: politici publice și programe strategice

Reformele desfășurate în domeniul educației în România în ultimii 25 de ani au avut în vedere modernizarea sistemului plecând de la necesitatea alinierii la modele europene. Nu întotdeauna acestea au reușit să ancoreze acțiunile propuse în realitatea mediului școlar local prin coroborarea cu o analiză pe niveluri și linii directe a întregului sistem și a felului în care acesta se racordează la o viziune de ansamblu a dezvoltării societății românești contemporane. Imitarea și preluarea unor modele ancorate în alte realități sociale și politice a dus la discrepanțe destul de mari între nivelul declarativ și realitatea de pe teren. Educația artistică a rămas mulți ani într-o situație similară celei din perioada anterioară anului 1989 atât ca număr de ore, cât și ca (lipsă de) importanță. Considerate dexterități, muzica și artele plastice s-au bucurat de un statut doar aparent privilegiat, prin simpla lor prezență în curriculum-ul național. Alte discipline artistice (teatru, dans, arhitectură, design, istoria artei) nu și-au găsit locul în acesta iar atunci când, târziu, și-au făcut locul printre opționale, ele au fost acoperite cel mai adesea de profesori ale căror competențe artistice și culturale s-au dezvoltat prin interes personal. Teatrul și-a făcut treptat loc în metodologia predării limbilor străine, la început datorită împrumuturilor metodologice promovate în cursuri extra-academice oferite de diferite instituții și organizații.

Primele instituții care au oferit programe de educație culturală apropiate de modele occidentale au fost muzeele, Rețeaua Națională a Muzeelor inițiind în 2008 un parteneriat strategic între cele două ministere, rămas din păcate literă pe hârtie. Comunicarea între Ministerul Educației și Ministerul Culturii în vederea alinierii strategiilor în domeniul educației culturale și al dezvoltării serviciilor de educație culturală în rândul instituțiilor publice a rămas un deziderat strategic, în lipsa unei structuri organizaționale dedicate și cu răspunderi clare. Hotărârea 90/10.02.2010 privind organizarea și funcționarea Ministerului Culturii stipulează, la articolul 4, că acesta urmărește, printre altele, „dezvoltarea sinergiilor între sectorul culturii și alte sectoare de activitate, precum sectorul educațional, social, economic și elaborarea unor politici publice trans-sectoriale”, „dezvoltarea unor politici comune între cultură și educație, atât în ceea ce privește educarea publicului tânăr pentru consumul cultural și dezvoltarea abilităților lor creative, cât și în ceea ce privește educația artistică specializată, precum și pentru formarea profesională continuă și reconversia profesională”.

Deși există numeroase inițiative instituționale, inclusiv la nivelul autorităților locale și al instituțiilor publice, acestea nu beneficiază de un cadru de

colaborare recunoscut, validat și de finanțări pe măsură, sau de un portal care să reunească informația și să facă posibilă accesarea ei de către profesori, părinți, elevi.

Atât instituțiile publice de cultură, cât și ONG-urile culturale interesate să dezvolte astfel de proiecte și programe în colaborare cu cadrele didactice și școlile din România ar putea fi sprijinite prin finanțări, reglementări și prioritizarea reală a culturii în educație în strategiile locale și naționale. De altfel, o serie de documente strategice pentru domeniul cultural menționează parteneriatul dintre școli și operatori culturali ca abordare pentru aplicarea unor măsuri efective pentru creșterea accesului la cultură și a participării la viața culturală în rândul copiilor și tinerilor, dezvoltarea publicului sau dezvoltarea relațiilor cu comunitatea, practici comunitare sau inovație în educație.

La nivel național, Strategia sectorială în domeniul culturii și patrimoniului național pentru perioada 2014-2020² distinge între „învățarea prin cultură și învățarea pentru cultură” și propune două obiective specifice ce trădează o viziune partenerială cu sectorul educațional: 1). dezvoltarea sinergiilor între cultură și educație și 2). realizarea de programe de educație culturală/educație prin cultură ca ofertă în cadrul sistemului de învățământ.

Este asumată „crearea unui cadru partenerial intersectorial pentru a susține crearea de rețele naționale sau regionale înființate special pentru a promova educația artistică și culturală”, dar și „inițierea unui program comun cu sectorul educațional pentru identificarea nevoilor de educație culturală și artistică și a posibilităților de angrenare a operatorilor culturali, cu prioritate a celor de proximitate, în furnizarea unei oferte încorporată în curriculum sau extracurriculare”. Sunt avute în vedere diverse tipuri de proiecte care ar fi sprijinite prin intermediul acestui parteneriat, cum ar fi proiectele-pilot de organizare de tabere artistice, rezidențe pentru artiști-în-școală, activități de educație artistică și formare profesională pentru cei implicați. Concluziile Strategiei de tineret 2015-2025 consideră cultura și educația nonformală (la același capitol) un domeniu principal de intervenție, iar obiective specifice asociate sunt de asigurare a accesului tinerilor la educație de calitate, îmbunătățirea ofertei de educație nonformală, stimularea interesului tinerilor de a participa la activități de educație nonformală, asigurarea unei mai bune relevanțe practice a abilităților dobândite prin educație și facilitarea accesului tinerilor la consum de cultură și creație culturală de calitate.

La nivel local, *recentele strategii culturale* pe termen lung *ale unora dintre orașele din România* surprind în diverse forme importanța culturii în educație prin parteneriatul efectiv cu școlile ca abordare pentru atingerea unor obiective de

acces la cultură (Cluj, Iași), dezvoltarea publicului (Cluj, Timișoara), dezvoltarea de practici culturale în comunitate (Baia-Mare), pentru inovație în educație (Suceava, Arad), încurajarea creației artistice și arta amatorilor (Timișoara, Brăila, Arad) sau pentru educația culturală (Iași, București, Arad). Cele 14 orașe care au intrat în competiția pentru titlul de Capitală Europeană a Culturii 2021 în România au propus diverse programe și abordări pentru extinderea categoriilor de public în legătură cu mediul educațional și participarea școlilor: dezbateri și inovație în metodele de predare a artei în școli și integrare a artei în predarea altor materii (Alba-Iulia, Brăila), organizarea de expoziții, festivaluri, concursuri ale elevilor (Arad, Cluj, Iași), elaborarea unor cursuri de educație culturală, incluse în programul școlilor (Arad, Brașov, Cluj, Târgu-Mureș), proiecte culturale comune realizate în parteneriat cu școli și în comunitate (Baia-Mare, București, Timișoara), încurajarea de activități realizate de artiști cu elevi din școli (Cluj, Târgu-Mureș), implicarea instituțiilor culturale în activitățile din cadrul programul Școala Altfel (Craiova).

Dinspre domeniul educației, oportunitatea efectivă de colaborare sau implicare a organizațiilor și instituțiilor culturale în practica educațională la nivel preuniversitar este sporadică, singurul program efectiv național fiind „Școala Altfel: să știi mai multe, să fii mai bun!”, inițiat de Ministerului Educației Naționale și Cercetării Științifice. Acest program susține implicarea elevilor și a cadrelor didactice în activități extracurriculare și extrașcolare, care să le valorizeze talentele, preocupările extrașcolare și competențele în domenii cât mai diverse și interesante. Contextul pentru colaborarea dintre școală și organizațiile culturale este, în acest caz, favorabil ținând cont că, în anul școlar 2012-2013, cele mai numeroase activități derulate au fost cele cu profil cultural (60%) sau sportiv (62%) – în mediul urban, ordinea acestor două preferințe se inversează, cel mai des fiind desfășurate activitățile cu profil cultural (63,9%), urmate de activitățile sportive (55,8%). Tot date din studiul „**Școala Altfel: Să știi mai multe, să fii mai bun!** Evaluarea programului național de activități extracurriculare și extrașcolare 2012-2013” arată că principalii parteneri ai școlilor în săptămâna dedicată programului au fost părinții și instituțiile culturale și educative.

Un element de context, care a stimulat creșterea inițiativelor de educație culturală, este reprezentat de finanțările publice naționale și locale, atunci când finanțatorii au considerat educația culturală sau dezvoltarea publicului pentru cultură prioritară. Administrația Fondului Cultural Național (AFCN) a avut, în perioada 2007-2013, două arii tematice în cadrul cărora operatorii culturali puteau depune proiecte cu obiective educaționale și sociale: educație culturală și intervenție culturală. În 2016 a fost reintrodusă aria tematică „educație prin cultură”.

La nivel local, în programul de finanțare „Ești București 2015”³ lansat de ARCUB – Centrul de Proiecte Culturale al Municipiului București, unul dintre domeniile de referință a fost educația prin cultură, prin care se finanțau acele proiecte care „oferă fiecărui copil/tânăr, indiferent de mediul socio-economic din care provine, posibilitatea de a participa la evenimente culturale de valoare, în interiorul sau în afara școlii” și „oportunitatea de a-și aprofunda interesul sau talentul pentru expresiile artistice, în cadrul sau în afara școlii”. Priorități similare de finanțare regăsim și la Primăria municipiului Timișoara (2015: educație culturală/dezvoltarea publicului), primăria municipiului Cluj-Napoca (2016: sprijinirea educației culturale pe întreg parcursul vieții, dezvoltarea sinergiilor între domeniul cultural și alte domenii ale vieții publice clujene – educație, cercetare, coeziune socială etc.), primăria municipiului Baia-Mare (2014: arta și cultura ca educație alternativă pentru copii și tineri, în școli și în spațiile de creație, expunere).

Nu în ultimul rând, deși direcționată către un segment foarte specific de operatori și fără a propune priorități legate de educația culturală, finanțarea Ordinului Arhitecților din România este un caz interesant: rezultatele selecției din 2015, așa cum reies din raportul comisiei de evaluare⁴, arată că un mai multe proiecte au avut ca obiective comunicarea valorilor culturii arhitecturale către generația tânără și educația pentru patrimoniu cultural.

Formarea cadrelor didactice și a operatorilor culturali implicați în proiecte de educație culturală sau educație prin cultură se realizează, la nivel academic, în primul rând la București. UNARTE dezvoltă programul de masterat „Educație prin arte vizuale”, la UNATC există un master de „Pedagogie teatrală”, iar Facultatea de Psihologie și Științele Educației organizează masterul de „Pedagogii alternative și artă teatrală în educație” (în colaborare cu UNATC). Rețeaua Caselor Corpului Didactic propune unele cursuri de perfecționare care au și dimensiunea de integrare a artelor ca metode în predare la nivel preuniversitar, ca instrument al educației nonformale. În sectorul cultural Institutul Național pentru Cercetare și Formare Culturală susține începând cu 2015 cursuri de educație culturală pentru profesioniști din instituțiile publice de cultură și nu numai. De asemenea, Muzeul Național de Artă al României a organizat în 2006 un seminar propus cadrelor didactice și specialiștilor în educație din cadrul muzeelor, cu scopul de a identifica nevoile celor două categorii pentru îmbunătățirea accesului copiilor și tinerilor la programe educative organizate de muzee și pentru a dezvolta parteneriate între școală și muzeu. În 2013 a debutat proiectul *Susține cultura în educație*⁵, coordonat de Asociația MetruCub – resurse pen-

3 Vezi <http://arcub.ro/finantare/program-de-sustinere-financiara-a-proiectelor-culturale/despre-programul-esti-bucuresti/>

4 Vezi <http://oar.squarespace.com/rezultate-culturale2015-2/?SSscrollPosition=136> (accesat pe 15 februarie 2016)

5 Vezi <http://culturaineducatie.ro/>

tru cultură, prin care 200 de cadre didactice și profesioniști în domeniul culturii au participat la formări de scurtă durată, unde au aflat cum pot lucra mai bine împreună pentru a aduce arta și patrimoniul în viața copiilor. Platforma *Sușține cultura în educație*, rezultată în urma proiectului, este o structură flexibilă de colaborare și schimb de idei, care promovează parteneriatele eficiente între operatorii culturali și școlile din România. Pe lângă formare profesională, inițiativa propune dezvoltarea unei comunități de practică prin întâlnirile *Cultura în educație*, elaborarea de analize, ghiduri și pregătirea unor activități de advocacy, promovarea organizațiilor și a proiectelor inovatoare.

Concluzii

În ultimii 50 de ani, educația artistică și culturală în școli și în afara lor a trecut prin schimbări și dezvoltări semnificative. Confruntate cu cerințele societății informaționale, școlile din întreaga Europă au fost nevoite să-și adapteze curriculumul și să facă loc unor noi materii. În pofida unor studii⁶ care arată cât de importante sunt artele și cultura pentru o personalitate bine definită și adaptativă, acestea au continuat să fie cenușărese, elemente extra care pot fi predate și învățate în afara școlii.

Instituțiile culturale și organizațiile artistice au început să ofere servicii de educație artistică și culturală, uneori în legătură cu etape-cheie ale parcursului de învățare. S-au dezvoltat noi metodologii, care făceau diferența între predarea diverselor forme de artă ca materii distincte (de bază, opționale, extracurriculare) și folosirea artelor în proiecte transdisciplinare, ca modalitate de a extinde și consolida abordarea creativă a altor materii, generând astfel o mai mare implicare în procesul de învățare și performanțe mai bune.

Noile practici apărute sunt numeroase, includ noi forme de artă și fac mai accesibile artele și resursele culturale. Artele și cultura devin instrumente pentru acoperirea unor goluri, dobândirea de noi competențe, stimularea de noi dezbateri despre rolul lor în școală și în afara ei, în comunități și în societate în general.

La începutul anilor 2010, reformele în educație din Europa au reiterat poziția strategică a matematicii și a științelor și au stârnit astfel o nouă dezbatere despre statutul artelor și al culturii, despre locul și rolul lor în curriculumurile naționale. Ele au deplasat accentul de la o formă de artă sau alta la cum să folosim artele și cultura pentru a crește interacțiunea cu alte materii și a atinge un nivel general dezirabil de creativitate, competențe și performanțe.

Deși s-a reiterat mereu nevoia de a lua în considerare beneficiile pedagogice pe termen lung și de a dezvolta o abordare integrată și solidă a culturii și educației, măsurile adoptate au fost punctuale și au avut un grad scăzut de coerență, datorită presiunilor economice. În unele țări, dezbaterile publice despre rolul și statutul educației artistice și culturale în școli, au dus la elaborarea unor rapoarte independente⁷, în timp ce alianțe și fundații private au analizat practicile curente la nivel european⁸.

Nevoia de a construi o viziune comună asupra educației și a culturii

Reformele în educație generează un impact pe termen lung asupra societății în ansamblu. De aceea este dezirabil ca ele să implice o gamă largă de actori-cheie înainte de a fi demarate și puse în practică. Fără o analiză aprofundată a efectelor secundare și conexe, implementarea poate fi contraproductivă. De exemplu, țări precum Italia sau Franța depind într-o proporție covârșitoare de turism (cultural), de unde și prezența materiilor legate de patrimoniu și istoria artei în ciclul liceal, acestea având o importanță extraordinară pentru parcursul de pregătire profesională a forței de muncă, iar lăsarea lor în sfera opționalelor sau extracurricularelor este inefficientă.

Pentru a genera schimbări sistemice eficiente, reformele trebuie să dezvolte o abordare integrată a problematicilor care afectează atât educația, cât și cultura. Recentele accente puse pe cultură și creativitate ca motoare ale economiei au oferit decidenților politici o motivație să valideze includerea educației culturale în cadrul educațional, social și economic general. Legislația italiană în domeniu este un bun exemplu: Legea 122/2013 Valore Cultura – Măsuri de urgență cu privire la protejerea, valorificarea și relansarea bunurilor și activităților culturale și a turismului. Alte țări, cum ar fi Danemarca, Suedia și Norvegia pun un accent mai mare pe comunitate, integrare și responsivitate în materie de siguranță și responsabilitate prin diverse practici artistice. Austria și Germania se uită atât la

7 Vezi Norway: Collard, Paul, Student participation in The cultural rucksack, (2014); Christophersen, Catharina et al The Cultural Rucksack. A National Programme for Arts and Culture in Norwegian Schools (Arts Council, 2015); England: Darren, Henley, Cultural Education in England (Department for Culture, Media and Sports, and Department for Education, 2012), Cultural Education Partnerships (National Foundation for Education Research, 2015), Consultation sur l'éducation artistique et culturelle "Pour un accès de tous les jeunes a la culture", (Ministere Culture Communication, 2013).

8 Vezi Collard, P and Witte, *Creative Alliances for Europe* (CCE and BKJ, 2015) Agenda 21 for culture, United Cities and Local Governments, 18-20 March 2015, disponibilă aici: www.agenda21culture.net/images/a21c/nueva-A21C/C21A/C21_015_en.pdf; *Mapping of Nordic research on CULTURE AND CREATIVITY IN SCHOOL* (NETWORK FOR CHILDREN AND CULTURE, 2014)

valoarea implicită, cât și la cea explicită a culturii în educație, abordând subiecte spinoase despre diferență, celălalt, străini și refugiați.

Deși se crede că guvernele lucrează împreună ca structuri bine coordonate, este nevoie de turbulențe periodice pentru a promova cooperarea atât orizontal (între ministere), cât și vertical (între autoritățile naționale și locale). Cerințele legate de educația artistică și culturală ar trebui să reflecte valoarea lor pedagogică adăugată în contextul unui parcurs de învățare conceput ca un proces flexibil și dinamic care se petrece de-a lungul întregii vieți, indiferent de circumstanțe.

Reformele trebuie să fie sprijinite prin finanțări adecvate. Altfel, cele mai bune politici și strategii vor fi lipsite de mijloace de realizare. De asemenea, ar trebui ca o abordare a educației capabilă să devină o sursă de inspirație să fie reflectată și în indicatorii folosiți pentru a măsura rezultatele în educație.

Educația artistică și culturală în interiorul și în afara școlii

Materiile artistice și abordările creative în procesul de învățare sunt acceptate fără rezerve în ciclul școlar primar. Acest lucru se schimbă însă în ciclul secundar, când artele, cultura și creativitatea sunt percepute, în general, ca nefiind prioritare și, prin urmare, sunt lăsate zonei opționale sau extracuriculare mai degrabă decât curriculumului de bază. Această abordare nu este justificată doar economic sau prin timpul disponibil, ci reflectă și o viziune diferită cu privire la aspecte pedagogice și de formare (a profesorilor) mai ample.

Rapoarte recent întocmite în Franța și Germania relevă importanța materiilor artistice și culturale în formarea unei generații noi alfabetizate din punct de vedere cultural. Ele recunosc alfabetizarea culturală ca un rezultat al educației artistice și culturale de-a lungul întregului parcurs de învățare, ca un lucru valoros în sine (cultură personală, dezvoltare personală, consumatori avizați).

Ministerele Culturii din cele mai multe țări analizate au strategii care încurajează și permit artiștilor și organizațiilor artistice/ culturale să lucreze cu școlile și profesorii, să creeze parteneriate de care beneficiază atât sistemul cultural, cât și cel educațional. Conceptele-cheie includ abordarea transdisciplinară, inovarea, creativitatea, implicarea și performanța în învățare, vehicul pentru dialogul social, intergenerațional și intercultural. Raportul de față documentează perspectivele dezvoltate în Austria, Croația, Germania, Lituania și Slovenia în acest sens.

Contextele locale, tradițiile în educație, discursurile economice și politice conturează felul în care este abordată educația culturală. Norvegia este probabil unul dintre cele mai bune exemple, programul său Rucsacul Cultural fiind puternic înrădăcinat în contextul social și în geografia locală. În același mod, diferențele regionale între măsurile luate în interiorul Marii Britanii reflectă o viziuni diferite în abordarea nevoilor locale.

Instituțiile și ONG-urile culturale largesc obiectivele educației culturale, deschizând-o spre nevoi curriculare și, în egală măsură, folosind-o pentru a ajunge la noi categorii de public.

Formare profesională

Există o percepție larg răspândită că formarea profesională a profesorilor trebuie să se aplece mai îndeaproape asupra educației culturale și a creativității și să dezvolte noi abordări ale metodologiilor bazate pe arte, întrucât învățarea prin proiecte evoluează. Formarea profesională a artiștilor care lucrează în domeniul educației culturale trebuie și ea abordată.

Proiectele de educație artistică și culturală ar trebui să implice parteneriate și echipe care aduc împreună școli și organizații culturale ce își propun să atingă obiective comune. Posibilitățile comune de formare oferă o bază solidă pentru parteneriate autentice și un nou tip de „ecosisteme”.

Mecanisme de implementare și finanțări naționale, regionale, locale

1. Naționale, regionale, locale

Cele mai multe dintre țările analizate aici abordează educația artistică și culturală la nivelul politicilor și strategiilor naționale, oferind cadre de implementare și finanțări. Acestea variază de la măsuri parlamentare (Suedia) sau inițiative prezidențiale (Franța), la strategii guvernamentale (Danemarca, Regatul Țărilor de Jos, Italia și Croația).

Cel mai adesea, strategiile încurajează sau se bazează pe parteneriate între două sau mai multe ministere responsabile de educație și cultură. Finanțările se pot distribui și/ sau oferi la nivel național (Slovenia), regional (Germania, Franța, Italia), local (Finlanda, Suedia) sau la diferite/ toate niveluri(le) (Austria). Uneori, finanțările sunt suplimentate prin mecanisme europene (Ungaria, Lituania,

Italia), care permit țărilor să facă schimb de bune practici, să câștige experiență, să testeze noi maniere de a stimula o cooperare autentică între școli și organizațiile culturale. Unele țări au organisme naționale specifice care răspund pentru crearea și implementarea mecanismelor de finanțare și de distribuirea fondurilor (KulturKontakt Austria, CANON Belgia și Consiliul Artelor din Marea Britanie, Irlanda și Suedia). Începând din 2016, Concerts Norway a preluat responsabilitatea pentru Rucsacul Cultural, programul național norvegian pentru educație culturală a cărui implementare a fost gestionată în ultimul deceniu de mai multe organizații naționale aflate în subordinea Ministerului Culturii din Norvegia.

2. Parteneriate și organizații-liant

Există o perspectivă larg răspândită potrivit căreia, pentru a avea o educație culturală de succes, cooperarea trebuie să se bazeze pe parteneriate autentice al căror scop este îmbunătățirea calității sau a relevanței procesului sau produsului dorit. Parteneriatele includ școlile, universitățile și academiile de artă, instituțiile culturale și diverse entități administrative, precum și profesori, artiști, educatori culturali. Ambele paliere, instituțional și uman, trebuie să lucreze împreună pentru a folosi eficient potențialul resurselor existente.

Pentru a garanta existența unor parteneriate de calitate, organizațiile cu rol de conectori și facilitatori joacă un rol central. În țări mai mici, cum ar fi Austria, organismele de finanțare precum KKA sau ZSK au rolul de conector, intermediind schimbul de informații, punând în legătură nevoile școlii cu oferta culturală și oferind oportunități de formare pentru profesori, artiști și educatori culturali. Consiliul Artelor din Țara Galilor furnizează servicii similare, bazându-se pe Practicieni Creativi și Agenți Creativi pentru a se conecta la sistemul școlar.

În centrul experienței norvegiene stă efortul de cooperare atât a sectorului cultural, cât și al școlilor de orice fel de la nivel local, regional și național; școlile și sistemul de educație sunt responsabile pentru „asigurarea unei pregătiri solide din punct de vedere educațional și al activităților de follow-up”, în vreme ce sectorul cultural supravezează conținutul diverselor producții, are grijă ca școlile să aibă suficient timp de pregătire.”⁹. Croația a urmat acest model, lucrând în prezent la implementarea unui program ambițios denumit *Ghiozdanul (Plin) cu Cultură*.

Sistemul francez depinde de așa-numitele poliuri regionale (poles regionaux), centre care aduc laolaltă expertiza diferitelor instituții culturale și educaționale pentru a produce resurse comune. Pentru a garanta calitatea experiențelor de educație culturală oferite, se pune accent pe forma de artă cel mai bine

9

Vezi Christophersen, Breivik, Homme, Rykkja; Arts Council Norway, 2015, *The Cultural Rucksack. A National Programme for Arts and Culture in Norwegian Schools*; disponibil aici: www.kulturradet.no/documents/10157/a7464045-2cb6-4988-9948-ffd834508a5d

reprezentată la nivelul regiunii. Parteneriatul dintre Universitatea Aix-Marseille, Departamentul Regional pentru Afaceri Culturale, Primăria Aix-en-Provence și Compania de balet Preljocaj au scos în evidență meritul deschiderii școlilor și al formării profesorilor spre procesele artistice.

În anii 2000, Marea Britanie a dezvoltat un prim cadru de parteneriate creative care a permis profesorilor și artiștilor să lucreze împreună în clasă. Organizația care a pus la punct acest sistem, CCE¹⁰ – Creativitate, Cultură și Educație, s-a transformat într-o fundație internațională dedicată educației creative și promovează folosirea culturii și a artelor pentru „a îmbunătăți calitatea și impactul educației generale”. Modelul¹¹ este actualmente testat, printre alte țări, în Lituania, Ungaria și Cehia.

Între timp, Anglia a trecut la un nou model care are la bază 10 organizații-liant regionale care livrează programul „Provocarea culturală”. Acestea funcționează ca centre de resurse, conectori și catalizatori, recurgând la expertiza locală pentru a îmbunătăți experiențele de educație culturală. Profilul organizațiilor-liant variază în funcție de punctele forte la nivel local, de la muzee la festivaluri, de la opere la ONG-uri.

În Italia, polurile muzeale locale contribuie la o mai bună utilizare a resurselor printre instituții de același tip, în timp ce în Norvegia instituțiile-cheie naționale, operatorii culturali și rețelele care au în centru o formă de artă (Concerts Norway, Muzeul Național de Artă, Arhitectură și Design, Rețeaua Națională Itinerantă pentru Artele Spectacolului, Film & Kino, Centrul Scriitorilor Norvegieni și Consiliul Artelor) au pus la dispoziție ghiduri și instrumente și au furnizat activități de calitate ca parte a programului Rucsacul Cultural.

3. ONG-urile și alte organizații transectoriale

Atât la nivel european, cât și la nivel național, strategiile încurajează organizațiile și rețelele să joace un rol mai activ în viața socială și să-și asume responsabilitatea în domeniul educației culturale.

În Germania această situație a dus la formarea Alianței pentru Educație, o rețea de 29 de inițiative, asociații și fundații al căror scop este să sprijine copiii și tinerii dezavantajați din punct de vedere al educației, iar Fundația Mercator a preluat misiunea de a include educația culturală în sistemul educației formale din toate cele 25 de landuri germane.

10 Vezi portofoliul Creativity, Culture and Education, disponibil aici: <http://www.creativitycultureeducation.org/our-work>

11 Vezi <http://www.artscouncil.org.uk/children-and-young-people/music-education-0#sthash.85UoNvdE.dpuf>

Asemănător cu Alianța pentru Educație din Germania, a apărut și Asociația pentru Creativitate și Arte în Educație din Irlanda, care activează ca o ”rețea națională de educatori, artiști și alte persoane interesate de promovarea creativității și dezvoltarea imaginației prin arte”. Această asociație acordă Premiul Școli Creative pentru a motiva școlile și profesorii să folosească abordări inovatoare și creative. Rețeaua italiană EduNet aduce împreună muzee, parcuri, biblioteci și arhive cu departamente școlare și funcționează ca o interfață între cultură și educație.

În multe țări, asocierea ONG-urilor și a artiștilor plecând de la forma de artă a părut cea mai bună soluție pentru promovarea acestora în rândul unor noi categorii de public prin proiecte educaționale. Muzică Live în Școli este un astfel de ONG care aduce muzicieni și compozitori în școli de pe tot cuprinsul Danemarcei. Coaliția Poloneză pentru Educație Cinematografică cuprinde opt organizații de film interesate să crească accesibilitatea filmului în rândul tinerilor și să folosească această artă ca resursă în predare.

Chiar dacă nu există o singură rețetă de succes, datele existente sugerează că cele mai bune abordări strategice trebuie să aibă suficientă flexibilitate în mecanismele de implementare pentru a garanta o participare locală și a sprijini o mai mare conectare la practicile naționale și internaționale. Oportunitățile comune de formare pentru profesori și artiști ajută la sprijinirea unui sistem care integrează artele și cultura în procesele uzuale de învățare, contribuind la apariția unei noi generații de consumatori independenți, alfabetizați din punct de vedere cultural și cu valori culturale puternice. Calitatea artistică ridicată este o necesitate, așa cum sunt și medierea și facilitarea de calitate. Însuși faptul că unele programe ajung să aibă o audiență școlară la nivel național, antrenând și copiii și familiile lor în activități artistice și culturale altfel indisponibile sau inaccesibile, este un merit care trebuie recunoscut.

Sistemul școlar din România

(fragmente din *Cultura în școală. Ghid pentru operatorii culturali*. Coordonatori: Petre Botnariuc, Mihai Iacob. Publicat de Centrul Sintagma, martie 2016. Disponibil integral: www.culturaineducatie.ro)

Ghidul pentru operatori culturali dezvoltat în cadrul proiectului, document accesibil în întregime pe www.culturaineducatie.ro, își propune să ilustreze modul de organizare a sistemului național de învățământ din perspectiva integrării activităților culturale în lucrul cu elevii, atât în contexte de educație formală, cât și nonformală. Ghidul dorește să ofere operatorilor culturali îndrumare prin hățșurile reglementărilor din domeniul educației, pentru a înlesni procesul de stabilire a parteneriatelor cu școala, cât și informații despre mecanismele de colaborare cu acestea. Pe cât posibil, am încercat să acoperim următoarele informații: a) baza legală pe care se fundamentează parteneriatele școlilor cu operatorii culturali, b) actorii și structurile cheie de la nivelul școlii cu care veți putea stabili o relație de colaborare, c) rolurile și responsabilitățile personalului școlar în ce privește aceste activități și d) sugestii practice care să faciliteze relația cu reprezentanții școlii.

Parteneri și parteneriate

În ziua de astăzi se vorbește despre o nouă paradigmă educațională, cea a centrării procesului de învățământ pe dezvoltarea competențelor, fapt care aduce câteva modificări fundamentale în organizarea educației: natura activităților educative formale se schimbă, iar importanța activităților extracurriculare și extrașcolare crește considerabil. În vederea atingerii obiectivelor școlii, directorul și Consiliul de administrație colaborează cu administrația publică locală și reprezentanții comunității locale și pot realiza parteneriate cu asociații, fundații, instituții de educație și cultură, organisme economice și organizații guvernamentale sau alte tipuri de organizații.

Părinții – parteneri educaționali

Părinții au dreptul să se constituie în asociații cu personalitate juridică care se organizează și funcționează în conformitate cu propriul statut.

Asociația de părinți (AP) – se înființează la nivelul fiecărei unități de învățământ și desemnează reprezentanții părinților în organismele de conducere și comisiile unității de învățământ. AP colaborează cu structurile asociative ale părinților la nivel local, județean, regional și național. AP are următoarele atribuții:

1. propune unităților de învățământ discipline și domenii care să se studieze prin curriculumul la decizia școlii;
2. sprijină parteneriatele educaționale între unitățile de învățământ și instituțiile/organizațiile cu rol educativ din comunitatea locală;
3. se implică direct în derularea activităților din cadrul parteneriatelor ce se derulează în unitatea de învățământ, la solicitarea cadrelor didactice;
4. susține conducerea unității de învățământ în organizarea și desfășurarea Programului „Școala după școală”.

Autoritățile publice locale

Consiliul Județean are un rol important în finanțarea școlilor și a unor posturi cum ar fi cel al mediatorului școlar, dar și în susținerea prin diferite modalități a activităților educaționale (oferirea de spații pentru evenimente cultural-educative, de beneficii diverse elevilor și personalului școlii sau familiilor). Acestea susțin, alături de alte organizații cu competențe în domeniu, activitățile educative și recreative de tip „Școala după școală”.

Curriculumul național în relație cu educația prin cultură

Curriculumul național pentru învățământul primar și gimnazial, alături de celelalte sisteme europene, se axează pe dezvoltarea unui set de 8 competențe-cheie care determină profilul de formare a elevului:

1. competențe de comunicare în limba română și în limba maternă, în cazul minorităților naționale;
2. competențe de comunicare în limbi străine;
3. competențe de bază de matematică, științe și tehnologie;
4. competențe digitale de utilizare a tehnologiei informației ca instrument de învățare și cunoaștere;
5. competențe sociale și civice;
6. competențe antreprenoriale;
7. competențe de sensibilizare și de exprimare culturală;
8. competențe de a învăța să înveți.

Una din principalele modalități de creștere a expunerii elevilor la arte și patri-moniu o reprezintă introducerea unor ore dedicate lor prin intermediul curriculumului la decizia școlii (CDS). Așa cum îi sugerează numele, fiecare școală are dreptul de a include în oferta educațională o serie de astfel de curricula, în funcție de nevoile și interesele elevilor pe care îi deservește.

Disciplinele opționale oferite la nivelul unității de învățământ trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

1. asigură diversificarea activităților de învățare, în funcție de nevoile și de aspirațiile elevilor;
2. pot fi derivate din oricare dintre disciplinele de învățământ, constituindu-se astfel într-o ofertă educațională care răspunde interesului elevilor pentru un anumit domeniu de studiu;
3. pot introduce un nou obiect de studiu, în afara celor prevăzute în trunchiul comun, structurat în jurul unei teme integratoare pentru o anumită arie curriculară sau pentru mai multe arii curriculare.

Programul „Școala Altfel”

În ce constă el? În fiecare an școlar este planificată o săptămână care este dedicată activităților educative extracurriculare și extrașcolare. Scopul lui este implicarea tuturor preșcolarilor/elevilor și a cadrelor didactice în activități care să răspundă intereselor și preocupărilor diverse ale preșcolarilor/elevilor, să pună în valoare talentele și capacitățile acestora în diferite domenii, nu neapărat în cele prezente în curriculumul național, și să stimuleze participarea lor la acțiuni variate, în contexte nonformale.

Proiectele propuse pot fi realizate la nivelul grupelor/claselor, al grupurilor de clase sau al școlii și trebuie să urmărească și să permită realizarea unor obiective educaționale prin alte tipuri de activități care nu se pot derula în programul normal din perioada cursurilor. Elevii și cadrele didactice au posibilitatea de a alege activitățile la care doresc să participe, din lista celor propuse. În cadrul programului pot fi organizate următoarele tipuri de activități: culturale, tehnico-științifice, sportive, de educație pentru promovarea valorilor umanitare (inclusiv voluntariat, caritate, implicare activă în societate, responsabilitate socială, relații și comunicare etc.) și altele.

Spre deosebire de decidenți (directori și inspectori), care lucrează în mod constant cu aspectele normative, reprezentanții sistemului educațional tind să se bazeze foarte mult pe practici validate de experiență. În lucrul direct cu artiștii și organizațiile culturale aceasta înseamnă că va exista o tendință a cadrelor didactice de a se angaja mai ușor în experiențe care au mai fost încercate, dublată de o anumită reticență față de experiențe noi, chiar dacă există toate premisele normative pentru a inova. Astfel, o experiență cum ar fi vizitarea unei expoziții de artă contemporană este receptată ca fiind mai puțin adecvată pentru elevi, decât o serbare la care se recită poezii și se prezintă dansuri. În acest caz, este rolul artistului sau al organizației culturale de a sprijini școala în a dezvolta activități în zone noi, dar valoroase pentru elevi.

Asigurarea calității

Ca în orice domeniu de activitate, și în învățământ se pune problema asigurării calității proceselor desfășurate. Metodologiile de evaluare internă și externă au început să fie aplicate din anul școlar 2006-2007. Ca organizație ce oferă servicii educaționale, școala își stabilește propriul program de asigurare a calității și îl implementează prin intermediul unei comisii specializate – Comisia de Evaluare și Asigurare a Calității (CEAC). Metodologia de autoevaluare internă¹² a școlilor include o serie de indicatori și standarde referitoare la organizarea activităților nonformale.

Evaluarea activității educative extrașcolare la nivelul unității de învățământ se realizează, anual, de către coordonatorul pentru proiecte și programe educative școlare și extrașcolare și se concentrează pe:

1. gradul de dezvoltare și diversificare a setului de competențe cheie;
2. gradul de responsabilizare și integrare socială;
3. adoptarea unei culturi organizaționale demne și decente;
4. gradul de formare a mentalității specifice învățării pe tot parcursul vieții.

Finanțarea programelor de educație prin cultură

Finanțarea activităților de educație prin cultură este un aspect care ridică multe dificultăți. În relația cu școli este bine de știut că:

1. unitățile și instituțiile de învățământ pot obține și utiliza autonom venituri proprii;
2. învățământul poate să fie finanțat și direct de către operatori economici, precum și de alte persoane fizice sau juridice;
3. învățământul poate fi susținut prin burse, credite de studii, taxe, donații, sponsorizări, surse proprii și alte surse legale ;

Publici, privați sau donatori individuali, fiecare finanțator are felul său aparte de a organiza concursul de finanțare și propriile criterii de evaluare a propunerilor de proiecte sau activități. În primul rând, însă, fiecare are un alt scop pentru care oferă sprijinul financiar și o altă misiune organizațională. Nu în ultimul rând, fiecare finanțator sau sponsor este supus unui set de constrângeri specifice, de natură financiară, juridică și de profil al activității, care pot reprezenta, după caz, avantaje sau potențiale obstacole pentru ca proiectul tău să fie

selectat și, ulterior, dus la bun sfârșit - raportul financiar și cel narativ aprobate și banii primiți conform contractului inițial.

Concluzii

Ghidul de față a pornit de la dorința de ai ajuta pe artiștii și organizațiile culturale să-și conștientizeze rolul de furnizori de experiențe educaționale și să valorifice pârgurile de acces în școală prin colaborarea cu actori și structuri diverse (ex. centre comunitare de învățare permanentă, asociațiile de părinți, consiliile elevilor, palatele și cluburile copiilor, coordonatorul activităților educative școlare și extrașcolare, profesorul documentarist). De asemenea, credem că operatorii culturali trebuie să fie informați cu privire la resursele existente care îi pot susține în desfășurarea muncii lor: baze de date cu bune practici ale colegilor de la nivel local, regional, național și chiar transnațional, ghiduri, instrumente, metodologii etc. care pot susține realizarea parteneriatelor educative cu școala.

Trebuie să avem tot timpul în minte faptul că artiștii și organizațiilor culturale pot colabora cu personalul didactic pe fiecare palier al normei didactice:

1. activități – punctuale sau extinse pe parcursul unor unități de învățare – desfășurate în cadrul orelor de curs;
2. activități de informare/formare a profesorilor pentru diferite activități culturale-educaționale;
3. activități de educație nonformală cu elevii;
4. contribuții în cadrul orelor de dirigenție (dezvoltare personală prin tehnici artcreative, orientare vocațională etc.).

Colaborarea cu școala necesită comunicare din timp, planificare riguroasă și, nu în ultimul rând, seriozitate și deschidere în negocierea cu partenerii de la nivelul școlii pentru implementarea în comun cu aceștia a activităților propuse.

Nevoile profesorilor

(fragmente din *Educația prin cultură în viziunea profesorilor. Analiză de nevoi*. Autori: Angela Mihăilescu, Mihai Iacob, Petre Botnariuc. Publicat de Centrul Sintagma, martie 2016. Disponibil integral: www.culturaineducatie.ro)

Atunci când încercăm să trecem de zona de confort a propriului nostru domeniu și să inițiem proiecte împreună cu specialiști din alt domeniu, cum este cazul proiectelor de educație prin cultură, nu de puține ori avem sentimentul că, deși folosim aceeași limbă, nu transmitem același conținut ca și interlocutorii noștri. „Analiza de nevoi – Educația prin cultură în viziunea profesorilor” are scopul de a veni în întâmpinarea profesioniștilor din domeniul culturii, oferindu-le un instrument cu ajutorul căruia să poată aprecia mai ușor gradul de fezabilitate al activităților propuse în raport cu așteptările sistemului formal de educație. Totodată, sperăm să le oferim acestora ocazia ca, la rândul lor, operatorii culturali să reflecteze la propriile nevoi și așteptări și să-și configureze mai clar drumul pe care ar dori să îl urmeze în colaborarea cu școala. Rândurile care urmează sintetizează ideile principale ale analizei.

Harta nevoilor profesorilor

Am putea împărți șase categorii de nevoi identificate în trei grupe: 1) nevoi legate de dezvoltarea profesională (diversificarea abilităților profesionale, organizare și comunicare profesională); 2) nevoi legate de specificul educației formale (motivarea elevilor, aplicarea programelor școlare, utilizarea unor noi instrumente didactice); 3) nevoi legate de conectare a școlii cu viața de zi cu zi (complementaritatea dintre formal și nonformal).

Nevoile și așteptările prezentate în cele ce urmează sunt o imagine compozită a unui număr considerabil de opinii, exprimate de cadre didactice care predau un spectru larg de discipline, începând de la nivelul preșcolar și până la cel liceal. Ca orice demers analitic, el oferă o imagine idealizată a temei tratate.

Diversificarea abilităților profesionale

De ce anume am nevoie ca profesor?

1. să știu mai multe despre artiști;
2. să capăt mai mult curaj în abordarea artiștilor și mai ales a unor organizații culturale;
3. să particip la formări adresate cadrelor didactice;

4. să știu cum să organizez activități culturale;
5. să știu cum să dezvolt simțul estetic începând cu școlarii mici;
6. să formez comportamente culturale;
7. să pot să facilitez accesul elevilor la cultură de calitate.

Pentru a oferi experiențe artistice și culturale elevilor, cadrele didactice nu trebuie să fie, la rândul lor, formate ca artiști. Definirea rolurilor pe care ar trebui să le îndeplinească partenerii atunci când doresc să realizeze împreună activități culturale ar putea reduce anxietatea profesorului. O bună întâlnire între un artist și un profesor presupune încercarea reciprocă de ai face celuilalt accesibil propriul limbaj profesional.

Organizare și comunicare profesională

De ce anume am nevoie ca profesor?

1. să cunosc și să pot invita artiști în școală;
2. să colaborez cu organizații culturale, în folosul elevilor pe care îi coordonez;
3. să stabilesc rețele de colaborare cu colegii mei și cu artiștii disponibili;
4. să am informații despre ceea ce se poate face;
5. să știu cum să comunic cu un artist.

Din experiențe concrete, profesorii au constatat că activitățile artistice pot fi un facilitator pentru comunicarea dintre ei și elevi. Comunicarea cu artistul poate însemna o experiență care să conducă la schimbarea practicilor de comunicare internă (cu elevii, cu ceilalți profesori, cu personalul auxiliar și administrativ din școală).

Motivarea elevilor

De ce anume am nevoie ca profesor?

1. să am la dispoziție soluții pentru a le stimula curiozitatea elevilor, încrederea în sine și satisfacția propriilor realizări;
2. să pot folosi dorința copiilor de a participa la astfel de activități și să fie încântați de activitățile care vor urma;
3. să obțin o reacție adecvată a elevilor față de utilizarea artelor în educație.

Profesorii au observat faptul că arta le oferă oportunități pentru derularea unor activități cu o componentă ludică, prin care s-ar putea acoperi nevoia de diversificare a învățării, cu impact și asupra motivării elevilor. Ei consideră

că ar avea astfel la dispoziție o multitudine de situații prin intermediul cărora copiii ar putea să se bucure de timpul petrecut la școală și ar căpăta dorința de a cunoaște mai mult.

Aplicarea programelor școlare

De ce anume am nevoie ca profesor?

1. deconectarea de la materiile principale și implicarea elevilor în munca în echipă;
2. echilibrarea contribuției fiecărei discipline la formarea elevului;
3. un alt mod de a face orele (de exemplu, la matematică);
4. ocazii de a crea legături între limbile străine și alte culturi;
5. utilizarea artei ca mediator între diferite forme de exprimare și de gândire;
6. integrarea perspectivei „reale” cu cea „umanistă”, îmbinarea științei și aspectelor culturale în cadrul unor programe școlare noi.

Profesorii simt că metodele provenite din sfera culturii pot avea o contribuție semnificativă la creșterea calității orelor din învățământul formal. Nevoia de schimbare a abordării unui domeniu, cum este în cazul matematicii și al tuturor celorlalte discipline, astfel încât raportul dintre predare și învățare să fie mai eficient, implică nevoia de a utiliza alte metode. Programele școlare oferă principalele repere de abordare a unui domeniu în cadrul secțiunii dedicate notei de prezentare sau sugestiilor metodologice. Oferta de curriculum la decizia școlii (CDS) reprezintă o posibilitate de introducere a unor domenii noi de cunoaștere, de interes pentru copii, și a unor metodologii inovative. Această ofertă reprezintă un indicator de calitate a educației la nivelul unității de învățământ. Prin urmare, în funcție de resursele școlii, profesorii concep programe școlare și le înaintează aprobării, potrivit metodologiei existente. În cadrul ofertelor respective pot fi aplicate demersuri de proiectare interdisciplinară/transdisciplinară și pot fi rezolvate carențele referitoare la lipsa de utilitate a activităților școlare în raport cu viața reală.

Utilizarea unor noi instrumente didactice

De ce anume am nevoie ca profesor?

1. competențe în utilizarea de noi instrumente de lucru cu elevii pentru asimilarea cunoștințelor abstracte și a informațiilor și dezvoltarea unor abilități și atitudini specifice;

2. capacitatea de a oferi activități și experiențe artistice de calitate în context școlar și extrașcolar;
3. formarea elevilor de liceu de la specializări tehnice, unde se studiază preponderent discipline reale;
4. oferirea elevilor de instrumente pentru ai ajuta să învețe.

Profesorii au nevoie de materiale de lucru la clasă adaptate grupului respectiv de elevi. Manualele școlare sunt considerate instrumente facultative și, de multe ori, este necesară selecția și completarea materialelor pentru a răspunde schimbărilor intervenite în programele școlare. Profesorii au nevoie de colaborarea cu artiști/operatori culturali care să-i ajute să realizeze materiale de lucru adecvate metodologic și inovative, în același timp. Situația ideală ar fi aceea în care formarea inițială a profesorilor i-ar abilita în utilizarea unor metode provenite din zona artelor în lucrul cu elevii. Deoarece acest lucru încă nu se întâmplă, se caută remedierea acestei situații prin cursuri de formare continuă. Ocazionale sau organizate pe perioade mai lungi (ex. masterate), cursurile încep să aibă o contribuție importantă la deschiderea școlii către experiențe artistice și culturale.

Complementaritatea dintre formal și nonformal

De ce anume am nevoie ca profesor?

1. să implic artiști în activități de la școală;
2. să cunosc modalități de facilitare a accesului la cultură și să promovez valorile culturale;
3. să creez parteneriate cu muzeele din localitate;
4. să am mai multe informații practice legate de proiectele culturale.

Printre atribuțiile profesorilor se află și dezvoltarea de parteneriate cu instituții și organizații din afara școlii. Rolul organizațiilor culturale de a sprijini școala, prin intermediul parteneriatelor, în a construi experiențe de învățare care să poată duce la formarea de competențe esențiale, prevăzute în programa școlară. Alți parteneri de dialog importanți sunt administrația publică locală, firme, asociații ale părinților etc care pot lucra pentru îndeplinirea unor agende commune.

Concluzii

Așteptările profesorilor derivă din convingerea lor că activitățile culturale pot contribui, punctual sau pe termen lung, la oferta de experiențe de învățare

relevante pentru elevi. A oferi experiențe relevante pentru elevi reprezintă o condiție sine qua non pentru formarea de competențe. Școala care va organiza învățarea din perspectiva dezvoltării de competențe va fi mai aproape de aspirația de a avea în centrul educației pe elev, nu pe profesor. Doar în acest mod am putea considera că învățământul asigură o educație de calitate.

O resursă semnificativă pentru identificarea zonelor în care interesele profesorilor și ale artiștilor se pot intersecta în folosul elevilor este și aceea a domeniilor de competențe cheie. Ele sunt considerate absolut necesare pentru a asigura dezvoltarea în plan personal și socio-cultural pe tot parcursul vieții.

Complementaritatea între educația formală și educația nonformală, statuată prin Legea educației naționale, creează unele nevoi în sensul găsirii de modalități de echivalare a experiențelor de învățare care au avut loc în afara școlii. Deși au existat unele inițiative în anii din urmă, nu există încă un mecanism care să ofere recunoaștere învățării din mediul extrașcolar. Ar fi foarte benefic dacă pe viitor organizațiile culturale ar include în agenda lor dezvoltarea de instrumente care să faciliteze recunoașterea competențelor pe care le dezvoltă activitățile din portofoliul lor.

Despre Susține cultura în educație

Inițiativa Susține cultura în educație își propune să sprijine realizarea programelor de cultură cu o dimensiune educațională în România prin dezvoltarea unei rețele de profesioniști și organizații și a unor resurse despre practici și politici publice în domeniu. Punem bazele unei rețele de operatori culturali și școli oferind oportunități de implicare și parteneriat cadrelor didactice și profesioniștilor din domeniul culturii.

Principii

Credem în beneficiile participării la actul cultural de la o vârstă tânără și în importanța acumulării critice a unui capital cultural semnificativ pentru fiecare individ și pentru societate.

Vedem valoare în a aduce experiențe culturale în viața cât mai multor copii și tineri prin întâlniri directe cu artiști și profesioniști din domeniul cultural, prin contactul nemijlocit cu creația artistică și patrimoniul cultural.

Suntem inspirați de rețele, instituții și programe publice de susținere a culturii în educație din alte țări, cum este Rucsacul Cultural din Norvegia, și ne uităm atent la practicile culturale educaționale, la contextul formal și legislativ din România atunci când facem advocacy.

Misiune

Încurajăm operatorii culturali și cadrele didactice să imagineze și să dezvolte programe de calitate în parteneriat, care să valorifice potențialul artei și culturii de a contribui la realizarea misiunii școlii.

Sprijinim artiști și organizații culturale să își dezvolte publicul prin colaborarea cu școli și grădinițe și susținem cadrele didactice să descopere cum, prin parteneriate creative, își pot atinge mai bine obiectivele educaționale.

Facem recomandări de politici publice informate și adaptate contextului românesc și promovăm beneficiile artei în educație în rândul unui public larg, alături de exemple de proiecte și organizații inovatoare.

Ne asumăm rolul de creatori ai unei rețele sub forma unei structuri flexibile de colaborare și schimb de idei care promovează parteneriatele eficiente între operatorii culturali și școlile din România.

Obiective

CULTIVĂM COMPETENȚE de dezvoltare de proiecte culturale în școli în rândul organizațiilor culturale și educaționale din România.

ÎNȚELEGEM MAI BINE rațiunile și dinamica implicării sectorului cultural în activități care privesc copii, tineri și școli, și a posibilității de dezvoltare a unor programe strategice de integrare a culturii în educație în România, inclusiv într-o perspectivă comparativă cu Norvegia și programe din alte țări.

NE CUNOAȘTEM în cadrul rețelelor de formare și networking profesional.

PLEDĂM PENTRU O CAUZĂ COMUNĂ prin dezvoltarea unei comunități de advocacy pentru zona culturii în educație.

CONTRIBUIM LA BUNA GUVERNARE, influențând deciziile autorităților publice cu privire la problematica culturii în educație și a posibilității de a dezvolta sau îmbunătăți programe strategice în domeniu.

FACEM LUCRURILE SĂ SE ÎNTÂMPLE. Organizații culturale neguvernamentale mai sustenabile și cu o activitate diversificată, în sensul unor proiecte colaborative de prezență a culturii în educație datorită activităților de formare și de networking la care iau parte.

Activități

Preocuparea Asociației MetruCub pentru zona de intersecție dintre activitățile culturale și cele educaționale a început în 2013, în perioada unei vizite de studiu în Norvegia, la Oslo și Lillehammer, în cadrul proiectului de mobilitate *Susține cultura în educație – exemple pozitive de integrare a inițiativelor culturale în oferta educațională în România prin implicarea sectorului ONG*. Mobilitatea a avut loc cu sprijinul financiar al Fondului ONG în România, program finanțat de Granturile SEE și administrat de Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile.

MetruCub, Consiliul Județean al regiunii Oppland și experți din partea Arts Council Norway au schimbat idei despre felul în care se poate dezvolta un program cultural cu valențe educaționale în România. Discuțiile au pornit de la experiențe concrete de programe publice recente, cum ar fi programul Rucsacul Cultural (în Norvegia), sau practicile de artă cu valențe sociale și educaționale înscrise în programul Școala Altfel și în alte inițiative (în România).

Din octombrie 2013 până în martie 2014 au fost organizate șase întâlniri Cultura în educație, ocazii de networking și informare pentru comunitatea practicienilor culturii în educație. Realizate voluntar de către Asociația MetruCub – resurse

pentru cultură și Centrul pentru Educație și Formare „Sintagma”, cu sprijinul Zona D – studio Paradis Serial și al ART HUB, discuțiile au adus împreună aproape 60 de persoane din școli, organizații culturale, dar și părinți.

2013-2014 – Întâlniri Cultura în educație

- 10 octombrie | *Resurse instituționale și politici publice în sprijinul colaborării școlă – organizație culturală/artist*
- 7 noiembrie 2013 | *Resurse pentru colaborarea dintre școală și organizația culturală sau artiști*
- 5 decembrie | *Resurse financiare pentru a dezvolta activități și proiecte culturale în școli* | Invitate: Aurora Trănescu (Coordonator de program, Unitatea de Management a Proiectului, Ministerul Culturii: Programul Promovarea diversității în cultură și artă în cadrul patrimoniului cultural European), Bianca Floarea (coordonator Punctul Europa Creativă, subprogramul Cultura)
- 30 ianuarie | *Implicarea părinților în educația artistică a copiilor și tinerilor* | Invitat: Dragoș Neamu (Rețeaua Națională a Muzeelor din România)
- 13 februarie | *Impactul implicării copiilor și tinerilor în activități culturale*
- 20 martie | *Arta copiilor și tinerilor aflați în situații de risc. Intervenții artistice și formare profesională* | Invitați: Mihaela Michailov și Katia Pascariu (Asociația ADO – Artă pentru Drepturile Omului), Siviu Ioniță – psiholog, Carmen Marcu (Asociația A.R.T. Fusion)

noiembrie 2014-aprilie 2016 – proiectul Susține cultura în educație

Până pe 15 aprilie 2016 s-a desfășurat proiectul Susține cultura în educație cu sprijinul Fondului ONG și cofinanțare atrasă din fondurile Administrației Fondului Cultural Național (AFCN) pentru proiectul *Lecțiile patrimoniului* și a Centrului Cultural al Municipiului București (ARCUB) pentru proiectul *Publicul viitorului*.

FORMARE PROFESIONALĂ

215 cadre didactice și profesioniști în domeniul culturii au aflat cum pot lucra mai bine împreună pentru a aduce arta și patrimoniul în viața copiilor. Cele 11 formări s-au realizat la București, Cluj, Timișoara și Târgu Ocna în perioada martie 2015-februarie 2016.

Formările pentru cadre didactice. Teme parcurse: caracteristicile artei actuale și posibilități de a o integra în procesul educațional * impactul activităților cu o dimensiune artistică în educație * structurarea unui proces educativ care cuprinde elemente artistice și culturale * relevanța teatrului educațional pentru nevoile și așteptărilor tinerilor * bune practici în aducerea artelor în școală * construcția unui spectacol de teatru educațional axat pe implicarea directă și participarea copiilor și adolescenților, artiștilor, părinților * dezvoltarea capacității de comunicare, empatiei sociale, orizontului de experiențe directe și creativității prin intermediul activităților teatrale * artele și patrimoniul ca instrumente și resurse de învățare * motivația profesioniștilor din domeniul culturii pentru a colabora cu școlile și a se adresa copiilor și tinerilor.

Formările pentru profesioniștii din domeniul culturii. Teme parcurse: rolul profesionistului cultural în cadrul unui proiect de cultură în educație și relaționarea cu cadrele didactice și școala * oportunitățile oferite de cadrul instituțional al sistemului educațional din România pentru dezvoltarea de proiecte pentru elevi * caracteristicile interacțiunilor cu elevii, în funcție de grupe de vârstă, nevoile lor de învățare și de diversificare atât a conținutului, cât și a metodelor de învățare * noțiuni de limbaj pedagogic, care să sprijine comunicarea și colaborare cu profesorii * planificarea și conducerea un proces educativ eficient pornind de la idei de implicare ale artiștilor și organizațiilor culturale (ex. în programul Școala Altfel).

Formările despre managementul proiectelor de cooperare pentru activități culturale în școli. Teme parcurse: managementul unui proiect comun între școli și organizații culturale: planificare, implementare, evaluare * specificul proiectelor realizate de școli cu ONGuri culturale, respectiv cu instituții publice de cultură * finanțări disponibile pentru realizarea de proiecte de cultură în educație * prioritățile politicilor europene, naționale și locale cu privire la practicile culturale cu o dimensiune educațională și la educația artistică * rolul părinților, al comunității locale și al voluntarilor – implicare și fidelizare * evaluarea activităților pentru copiii și tinerii participanți * propuneri de schimbări ale cadrului legislativ care reglementează activitățile culturale în școli * valoarea unei comunități profesionale a culturii în educație pentru protejarea și promovarea domeniului, precum și pentru inovare și împărtășirea de bune practici.

ÎNTÂLNIRILE CULTURA ÎN EDUCAȚIE

Formatul întâlnirilor pune în valoare invitați cu o bogată experiență în domeniul culturii în educație care propun teme de interes în cadrul unor întâlniri relaxate și inspiraționale:

- 19 ianuarie | *Pedagog, creator, facilitator cultural: Pregătirea celor care aduc arta în școală*. Invitați: Nicolae Mandea (pro rector UNATC) Mihai Iacob (cercetător în domeniul științelor educației, Centrul Sintagma) | București
- 26 martie | *Cum putem valorifica arta în a predă cu succes oricare altă materie școlară* | Invitată: Maria Cosmina Dragomir – artist plastic și pedagog | București
- 23 aprilie | *Argumente pentru educația prin cultură* | Invitată: Mădălina Gheorghe Tănase – artist plastic și pedagog | București
- 5 iunie | *Pedagogia artei participative* | Invitată: Mihaela Michailov – dramaturg și critic de artele spectacolului | Timișoara
- 12 iunie | *Despre joc: din culisele proiectelor culturale educaționale pentru copii* | Invitată resursă: Valentina Bâcu, manager de programe de educație nonformală și de patrimoniu | Cluj
- 8 iulie | *De pe net, în clasă: imagini, filme și muzică în educație* | Invitați: Nicolae Constantinescu (arhitect informațional, kosson.ro) și Valentina Pavel (consilier juridic, APTI) | București
- 3 septembrie | *Poveștile manualelor – o discuție despre cercetarea Alice în Țara Manualelor* | Invitați: echipa de profesori și studenți masteranzi de la Facultatea de Sociologie și Asistență Socială – Universitatea București | București
- 11 septembrie | *Cui se adresează artistul contemporan?* | Invitată: Iulia Iordan – educator muzeal și scriitoare | București
- 14 octombrie | *O școală altfel tot anul* | Invitată: Katia Pascariu – actriță, artist comunitar și activist | București
- 27 octombrie | *Poate educația prin artă să formeze gânditori critici?* | Invitată: Delia Popa, artistă vizuală și pedagog de artă | București
- 13 noiembrie | *Cum creștem publicul viitorului?* | Invitată: Cristina Adam Toma – istoric de artă, muzeograf educație
- 15 decembrie 2015 | *Atelierul de lucru – format al practicii artistic-educaționale* | Invitată: Liliana Basarab – artist vizual
- 21 ianuarie 2016 | *Edutainment – despre cum arta poate revoluționa educația* | Invitată: Irina Bălan – instigator cultural Asociația 37
- 3 martie 2016 | *Cum poate fi școala un partener în educația pentru artă?* | Invitate: Veronica Cristodorescu (directoare de cursuri la Institutul Francez Timișoara), Dana Ungureanu (profesoară de limba franceză Universitatea de Vest Timișoara și Institutul Francez Timișoara), Anouk Lederle (autor concepție „Pașaportul meu de amator de artă” pentru Art Encounters), Delia Crăciun și Ingrid Deac (responsabile proiecte culturale și comunicare Institutul Francez Timișoara), Raluca Iacob (coordonator al proiectului Susține cultura în educație), Aurora Kíraly (artist vizual, curator și formator în cadrul proiectului Susține cultura în educație). Întâlnirea a fost organizată în parteneriat cu Institutul Francez din Timișoara.
- 11 martie 2016 | *Resurse pentru culturi locale* | Invitată: Raluca Iacob – coordonatorul proiectului *Susține cultura în educație*. Întâlnire organizată în parteneriat cu Asociația ARTEast și Minitremu la Târgu Mureș.

ANALIZE, GHIDURI ȘI ADVOCACY

Experții în politici culturale și educaționale din echipa proiectului au elaborat analize, ghiduri și recomandări de politici publice pentru dezvoltarea unor programe strategice de integrare a culturii în educație în România, dar și pentru eficientizarea activității la firul ierbii. Unul dintre principiile de bază ale activității de advocacy desfășurate este comunicarea beneficiilor prezenței artei în educație și îmbunătățirea condițiilor necesare activităților care contribuie la potențarea acestora pentru copii și tineri. Cele trei texte de mai jos se găsesc rezumate în capitole ale acestei broșuri.

Cultura în școală. Ghid pentru operatorii culturali | Petre Botnariuc, Mihai Iacob | Centrul pentru Educație și Formare Sintagma, martie 2016

Educația prin cultură în viziunea profesorilor. Analiză de nevoi | Angela Mihăilescu, Petre Botnariuc, Mihai Iacob | Centrul pentru Educație și Formare Sintagma, martie 2016

Programe, rețele și instituții din Europa care susțin cultura în educație. Ghid pentru decidenții publici | Codruța Cruceanu, Astrid Holen, Raluca Iacob | Asociația MetruCub, aprilie 2016

PROMOVAREA ORGANIZAȚIILOR ȘI PROIECTELOR INOVATOARE

Arhiva on-line de proiecte pe site-ul www.culturaineducatie.ro este un instrument de promovare a inițiativelor de arte în educație din ultimii 15 ani din România, un demers curatorial care își propune să pună în valoare proiectele inovatoare atât la nivelul practicilor, cât și al conceptului educațional artistic. Ne-am propus să recuperăm proiecte de artă și patrimoniu în educație prin colectarea de informații relevante despre inițiativa și evenimentele realizate de organizații și artiști, școli și cadre didactice. Arhiva se dorește a fi o structură dinamică, activată de poveștile inițiatorilor din spatele proiectelor prezentate. Arhiva contribuie la o necesară punere în context și documentare a practicilor artistice și educaționale într-un domeniu în care eferescență creatoare se îmbină prea adesea cu o slabă capacitate de arhivare, proiectele riscând să fie uitate și neglijate, în ciuda impactului și soluțiilor creative pe care le-au identificat.

Volumul de interviuri *Biblioteca vie a culturii în educație* – o colecție de interviuri care reflectă viziunea și parcursul profesional ale unora dintre profesioniștii culturii în educație din România – completează arhiva de proiecte. Prin inițiativa prezentată și portretele celor care le realizează înțelegem mai bine cum s-ar putea dezvolta o relație de succes între operatorii culturali și școlile din România și de ce anume este nevoie pentru a transforma proiecte punctuale în experiențe sistemice.

NOI COLABORĂRI

Școli din România și operatori culturali au fost invitați să dezvolte în parteneriat noi activități pentru copii și tineri, cu sprijinul echipei *Susține cultura în educație*. Întâlnirile organizate în cadrul proiectului au adus împreună oameni care nu se cunoșteau anterior și care au ajuns să schimbe idei și să proiecteze noi activități pentru copii și tineri. În plus, Asociația MetruCub a susținut o serie de ateliere colaborative artiști cadre didactice în București în septembrie-noiembrie 2015 prin intermediul proiectului *Publicul viitorului*, care a fost finanțat în cadrul Programului Cultural „Ești București 2015”.

Atelierele pentru copii au fost realizate de echipe de artiști și profesori în București. Artiști: Aurora Kiraly, Maria Cosmina Dragomir, Mădălina Gheorghe Tănase, Iulia Jordan, Raluca Bem Neamu, Valentina Bâcu, Delia Popa, Katia Pascariu, Mihaela Michailov. Profesori implicați: Teodora Vișineanu (Colegiul Național „Matei Basarab”), Irina Cangeopol (Liceul Teoretic „Dimitrie Bolintineanu”), Mihaela Petre (Liceul Bilingv „Miguel de Cervantes”), Mădălina Sava și Cristina Șerban (Școala Gimnazială nr. 5 „Corneliu Popescu”), Alina Surdan (Școala Gimnazială nr. 79).

LECȚIILE PATRIMONIULUI (februarie-noiembrie 2016)

Proiectul Lecțiile patrimoniului este o inițiativă a unui grup divers de actori culturali (specialiști în arhitectură și spațiu construit, curriculum, istoria artei, teoria educației, educație culturală, educație muzeală și management cultural), care contribuie pentru a crea instrumente inovatoare pentru promovarea valorii patrimoniului material din zona Piața Revoluției din București ca suport pentru exprimarea și sensibilizarea culturală a copiilor și tinerilor, în colaborare cu școli și cadre didactice din București.

Piața Revoluției este o zonă bogată în patrimoniu cultural, locul unde își desfășoară activitatea importante instituții publice de cultură, iar spațiul construit și arhitectural fac posibile o diversitate de discuții cu miză educațională atât pentru copii, cât și pentru adulți. Prin proiectul Lecțiile patrimoniului valorificăm acest potențial și oferim acestor instituții și altor operatori culturali interesați noi instrumente pentru a sensibiliza publicul tânăr cu privire la istoria și importanța valorilor culturale reprezentate de obiectivele de patrimoniu. Este o contribuție la dezvoltarea unor repere valorice pentru publicul tânăr, care se va dezvolta într-un public adult mai conștient de valoarea trecutului și a culturii, mai informat despre identitatea locului în care trăiește și mai capabil să identifice o relevanță directă a acestor lucruri în preocupările sale curente (prin integrarea patrimoniului în predarea materiilor școlare la gimnaziu).

Proiectul este finanțat de Administrația Fondului Cultural Național. Parteneri: Muzeul Național de Artă al României, Centrul pentru educație și formare Sintagma, Asociația Da'DeCe, De-a arhitectura.

FORUMUL CULTURA ÎN EDUCAȚIE | 8-10 aprilie 2016

Ne-am propus să aducem în România experiența programului norvegian *Rucsacul Cultural* și a altor inițiative publice care promovează prezența artei și culturii în context școlar, cu scopul de schimba idei și de a conecta România la practicile internaționale. De aceea, am intrat în dialog cu reprezentanți ai administrației publice, ai instituțiilor publice de cultură și ai celor școlare despre nevoile și soluțiile posibile pentru ca practicile culturale educaționale să prindă un contur mai puternic în România, pentru un număr mai mare de copii și tineri.

Forumul a avut loc în perioada 8-10 aprilie la sediul ARCUB – Gabroveni din București și adus împreună practicieni experimentați – cadre didactice specializate, artiști, mediatori și manageri culturali, reprezentanți ai instituțiilor și administrației publice din România – și părinți, profesori, studenți, alți artiști interesați să afle de ce este arta importantă în educație și cum îi putem valorifica potențialul în școlile din România.

Forumul a îmbinat trei tipuri de interacțiuni:

- prezentări ale unor vorbitori de excepție, urmate de discuții de aprofundare și perspective critice ale publicului pe temele propuse de aceștia;
- prezentări de metode de lucru cu copiii și tinerii în proiecte cultural-educative care implică colaborarea dintre școală și artiști sau organizații culturale;
- dezbateri moderate pe teme de actualitate cu cercetători, practicieni și copii implicați în proiecte cultural-educative.

Forumul a urmărit trei direcții generale:

1. Conectarea și discutarea publică a perspectivelor despre valoarea prezenței culturii în educație ale actorilor cheie în procesul luării deciziilor de politică publică la nivel național și în București;
2. Promovarea unor abordări și metode eficiente și a promotorilor acestora în rândul unui public general, format din cadre didactice, părinți, alte organizații culturale;
3. Conștientizarea mizei și a potențialului promovării patrimoniului cultural în educație.

Forumul a dezbătut 3 teme generale: Cum conectăm cultura și educația la nivel național? Cum conectăm cultura și educația în București? Patrimoniul în educație. Dezbaterile pe aceste teme au fost completate de ateliere de abordări

și metode de lucru cu copiii și tinerii în cadrul unor activități cultural-educative, incluzând metode precum storytelling, treasure hunt, educația prin film documentar, cinema, metoda Dalcroze și metoda Kodaly, educația prin teatru și teatru forum, educația prin arta contemporană, arte vizuale și pictură participativă.

MASA ROTUNDĂ – Măsurile de politică publică pentru valorificarea potențialului culturii în educație | 7 aprilie 2016

Masa rotundă a fost organizată la Biblioteca Națională a României ca eveniment asociat forumului. Invitatul special al întâlnirii a fost doamna Astrid Holen, expert norvegian, fost coordonator al programului Rucsacul Cultural, care a inspirat proiectul Susține Cultura în educație. A participat, de asemenea, doamna Codruța Cruceanu, specialist în elaborarea de programe de educație culturală și colaborator al Asociației MetruCub, care a prezentat rezultatul analizei comparative a programelor, rețelelor și instituțiilor care susțin cultura în educație în mai multe țări europene, realizat în cadrul proiectului. Au participat reprezentanți ai unor instituții publice și ONGuri culturale cu rol strategic în dezvoltarea unor astfel de măsuri integrate de politică publică. Discuțiile au urmărit identificarea de priorități și intenții de elaborare a unor măsuri de investiție strategică pentru integrarea artelor și patrimoniului în educație.

Organizații neguvernamentale în rețeaua Susține cultura în educație

Ne-am dorit să încheiem această broșură cu câteva resurse importante pentru cei care doresc să realizeze parteneriate cultural-educative cu România, alegând să prezentăm pe scurt câteva ONG-uri românești implicate activ în rețeaua Susține cultura în educație. O sursă mai complexă de astfel de inițiative și aflată permanent în dezvoltare este Arhiva de proiecte <http://culturaineducatie.ro/proiecte/>.

ASOCIAȚIA METRUCUB – RESURSE PENTRU CULTURĂ

www.m3culture.ro

Asociația MetruCub – resurse pentru cultură a fost înființată în anul 2012 cu scopul de a funcționa ca o platformă de întâlnire, dezbatere și expertiză pentru profesioniștii din domeniul cultural-artistic. MetruCub își propune să exploreze, să sprijine și să dezvolte sectorul cultural prin studii de specialitate, prin proiecte interdisciplinare și prin crearea unui context în care artiști, operatori culturali, cercetători și autorități să se poată întâlni și comunica. Credem în rolul important al artei și culturii în dezvoltarea fiecărui individ și a societății în ansamblu și pledăm pentru un management cultural profesionist și o fundamentare obiectivă și democratică a politicilor ce vizează domeniul cultural.

ADO – ARTĂ PENTRU DREPTURILE OMULUI

www.orgado.wordpress.com

Asociația ADO – Artă pentru Drepturile Omului este o organizație nonguvernamentală înființată în octombrie 2013, cu scopul de a promova educația culturală, implicarea artistică în acțiuni cu impact social, creațiile de grup centrate pe participarea colectivă a artiștilor la acțiuni de intervenție comune, proiectele care pun în valoare colaborarea dintre diferite comunități subreprezentate și artiști implicați în schimbarea socială, publicarea de broșuri și cărți care promovează educația artistică.

În prezent, ADO este inițiator sau parteneră în diferite proiecte de artă participativă.

AMBASADA

www.plai.ro/ambasada

AMBASADA este un loc de întâlnire în Timișoara al ONG-urilor, freelancerilor, artiștilor, muzicienilor, oamenilor pasionați și companiilor cu idei faine, pe care inițiatorii și-au propus să îi ajute să mute munții din loc (dacă asta vor). Cu facilități și servicii gratuite pentru mediul creativ și non-profit, oricine poate să pună la cale aici un proiect, training, eveniment, sau o simplă ieșire. AMBASADA înseamnă: Cafenea și Bistro impletită cu dorința de muncă într-un spațiu de co-working; sală de ședințe, training-uri și transformat proiecte în planuri mărețe; sală de evenimente care găzduiește între 100 și 300 de persoane. Un proiect realizat de PLAI alături de partenerii NESS'T și Fundația Civitas pentru Societate Civilă filiala Cluj-Napoca.

ARTCROWD – ARTIȘTI ÎN EDUCAȚIE

www.artcrowd.ro

ArtCrowd – Artiști în educație este o organizație culturală ce dezvoltă, prin intermediul artei, competențele analitice, emoționale, sociale, estetice și lingvistice ale copiilor și adolescenților cu vârste cuprinse între 7-18 ani. Viziunea ArtCrowd este includerea educației artistice de calitate în educația tuturor copiilor din România.

Echipa ArtCrowd este formată din profesioniști din domeniile arte vizuale, teatru și arhitectură, care își unesc expertiza pedagogică pentru a crea concepte educaționale pentru școli particulare și de stat.

Acestea sunt dezvoltate și adaptate în urma fiecărei întâlniri cu copiii și adolescenții cu care lucrează. Atelierele interdisciplinare pe care le oferă se bazează pe propria lor practică artistică și pe experiența acumulată în timp ca pedagogi de artă, atât în România cât și în alte țări (Austria, SUA).

ASOCIAȚIA 37

www.asociatia37.ro

A37 este rezultatul valorilor și scopurilor comune, a experienței și lucrului în echipă din 2009 și până acum, în domenii precum arhitectura, istoria artei și spațiu urban. Scopurile A37 urmăresc promovarea, valorificarea, reabilitarea și consolidarea patrimoniului național mobil și imobil, a culturii urbane și a artelor vizuale, a turismului cultural și a ecoturismului, a arhitecturii ecologice și a dezvoltării durabile.

Asociația susține de asemenea cercetarea și documentarea artistică și științifică, educația civică și ecologică. Educația prin artă contemporană este una din preocupările continue ale A37 și se traduce prin proiecte de interacțiune și expoziții ale artiștilor contemporani în licee românești.

ASOCIAȚIA CÂTE-N LUNĂ ȘI-N MANSARDĂ

www.lunadinmansarda.ro

Asociația are drept scop realizarea și promovarea unor programe de educație și cultură care să încurajeze dezvoltarea personală și să contribuie la îmbunătățirea vieții sociale și culturale. Asociația „Câte-n lună și-n mansardă” promovează și susține diversitatea și coeziunea socială, integrarea în viața socio-economică a grupurilor sociale marginalizate, defavorizate sau vulnerabile.

Asociația susține programe de ecologie urbană, de integrare a individului în mediul în care trăiește. În acest sens, obiectivele Asociației sunt: Crearea unui mediu socio-cultural care să faciliteze dezvoltarea unor abilități creative, îmbunătățirea unor deprinderi și a unor cunoștințe care se regăsesc în domeniile de activitate ale Asociației; Implicarea diversilor actori sociali (mediu academic și instituții de învățământ; administrația publică centrală și locală, mediu de afaceri, asociații patronale, profesionale și sindicale, instituții culturale, ONG-uri etc.) prin crearea de parteneriate pentru a răspunde provocărilor privind accesul indivizilor la drepturi și libertăți fundamentale și îmbunătățirea calității vieții din punct de vedere educațional, cultural și social; Folosirea instrumentelor artei și a psiho-pedagogicilor pentru dezvoltarea unor tehnici de educație non-formală în rândul copiilor, tinerilor, precum și adulților; Cercetarea și valorizarea patrimoniului cultural și natural.

ASOCIAȚIA CULTURALĂ REPLIKA

www.companiareplika.tumblr.com

Proiectul Centrul de Teatru Educațional Replika s-a adresat unor nevoi specifice legate de educația actuală din România, atât la nivelul dezvoltării unor strategii de educație participativă și incluzivă, cât și la nivelul creșterii rolului teatrului educațional în formarea unor cetățeni responsabili, capabili să ia decizii majore cu privire la schimbări sociale importante.

Prin realizarea a trei ateliere de teatru educațional, prin spectacolul de teatru dezvoltat și produs în urma acestor ateliere, prin spectacolele de teatru invitate în cadrul Stagiunii de Teatru Educațional, prin dezbateri și prezentări ale metodologiei de lucru, Centrul de Teatru Educațional facilitează accesul la o educație socio-artistică gratuită de calitate, adecvată standardelor europene, și la produse culturale care le dezvoltă copiilor creativitatea, sociabilitatea, inteligența afectivă, comunicarea interpersonală, participarea civică și capacitatea de autoreprezentare, construind contexte de implicare și experimentare directă pentru tinerii de azi. Proiectul și-a propus să exploreze, cu ajutorul metodelor specifice teatrului educațional, apetitul pentru cultura adresată unor categorii de public tinere ignorate, în spațiul artistic din România, care își pot găsi medii de reprezentare adecvate preocupărilor lor.

ASOCIAȚIA DA'DECE

www.asociatiadadece.ro

Proiectele asociației Da'DeCe se bazează pe o educație a reușitei și a emancipării culturale care implică în aceeași măsură formarea artistică, umană și socială. Prin programele asociației se promovează încrederea în sine, dezvoltarea personală a copilului și transformarea muzeului (sau a altor instituții culturale) într-un spațiu locuit și viu, plin de obiecte semnificative culturale. Pentru aceasta se folosesc metode moderne și inedite de interpretare a patrimoniului: teatrul muzeal, improvizația dramatică, storytelling (dramatizarea poveștilor) și se țin cont de tendințele moderne în psihologia copilului și a tinerilor: inteligența multiplă, diferitele stiluri de învățare (cercul lui Kölb), învățarea constructivistă și altele.

Scopul Da'DeCe este dezvoltarea creativității și încurajarea curiozității naturale ale copilului în raport cu obiecte semnificative pentru cultură și civilizație prin diverse activități de improvizație artistică. Echipa este formată din profesioniști sau persoane începătoare entuziaste, absolvenți de Istoria artei, Arte plastice, Filologie, Filosofie. Fondatorii sunt profesioniști cu cel puțin 5 ani de experiență în domeniul educației nonformale, restul echipei formându-se în

cadrul asociației în acest domeniu și în cadrul altor programe de training de educație non-formală.

ASOCIAȚIA DINTR-UN BASM

www.visindungi.ro, www.olimpiada.copiilor.ro,
www.textilele.copiilor.ro

Asociația Dintr-un Basm este o organizație cultural-educativă, al cărei scop este dezvoltarea armonioasă a personalității umane, prin educarea sensibilității, formarea și dezvoltarea abilităților creativ-artistice și social-practice. Asociația promovează educația prin artă și cultură, organizând ateliere și cursuri susținute de specialiști din toate domeniile artistice, în cadrul unor instituții școlare și culturale, concursuri și proiecte vizând arta în educație, concerte și festivaluri adresate copiilor artiști.

Proiectele Asociației vizează metodele artistice și creative utilizate în educație, în procesul de predare și învățare, precum și toate aplicațiile și manifestările educaționale din orice ramură a artei: muzică, dans, literatură, teatru, arte vizuale, arhitectură, film/cinema și cuprinde trei concursuri anuale pe tematici diverse, care pot fi abordate prin mijloacele și tehnicile artelor plastice: Concursul de arte textile „Alege să iubești!”, Concursul de ceramică și modelaj „Artele focului” și Olimpiada de arte vizuale pentru copii.

Membrii asociației sunt implicați în crearea de albume de artă infantilă și manuale școlare de arte plastice.

ASOCIAȚIA GALERIA NOUĂ

artapentrucopii.blogspot.ro

Asociația Galeria Nouă sprijină și promovează arta contemporană românească și internațională. Proiectele acoperă zona artelor vizuale, cu un accent special pe fotografie și imagine dinamică. Începând din 2001 Galeria Nouă a desfășurat un intens program expozițional, punctat de numeroase evenimente și prezentări ale unor profesioniști din lumea artei. Activitățile s-au bucurat de un public larg, format în mare parte din tineri. În prezent, proiectele realizate de Asociația Galeria Nouă sunt orientate spre trei direcții: editoriale, educație și documentare

„Artă pentru copii” este unul dintre programele educaționale inițiate de Asociația Galeria Nouă. De asemenea, atelierele „Să înțelegem arta contemporană” au fost realizate în perioada august-septembrie 2012 în parteneriat cu MNAC, cu sprijinul financiar al AFCN.

CENTRUL PENTRU EDUCAȚIE ȘI FORMARE „SINTAGMA”

www.centrulsintagma.ro

Centrul pentru Educație și Formare „Sintagma” își propune să faciliteze contactul între specialiști în educație și persoanele care pot beneficia de experiența lor. Principalele activități organizate de Centrul Sintagma țin de crearea unor programe educaționale, editarea de publicații, cercetare în domeniul educației și formării profesionale și de dezvoltarea de instrumente educaționale în cadrul unor proiecte. Aceste activități urmăresc promovarea dreptului la educație a tuturor categoriilor de persoane, în special cele aflate în situație de risc datorită unui nivel redus de calificare.

Între 2012 și 2014 centrul Sintagma a fost organizație suport pentru Școala de Vară Azuga care este un proiect anual de intervenție culturală și educație prin artă adresat copiilor din Azuga, indiferent de categoria socială din care provin sau de nivelul lor de pregătire, cu vârste cuprinse între 7 și 14 ani. Prin joc, dans, mișcare, desen, scris, copiii capătă abilități de comunicare, acumulează experiențe sociale, umane și artistice. Dezvoltarea artistică a oricărui dintre ei, crearea unui cadru în care creativitatea și imaginația să se poată dezvolta, sunt premisele unei comunicări care-l ajută pe copil să se autoreprezinte cât mai adecvat. Cele 3 ediții ale proiectului au inclus o diversitate de ateliere de dans și mișcare, hip hop, improvizație teatrală, dramaturgie urbană, fotografii realizate de artiști îndrumători. În 2012 s-a realizat un spectacol cu copiii participanți, procesul de lucru fiind documentat în cadrul unui film documentar. Proiectul a fost inițiat în 2011 de coregrafele Mihaela Dancs și Mădălina Dan, în urma unei rezidențe de creație desfășurate la sala de sport din Azuga, și a fost lansat în 2012, având ca structură suport Centrul Sintagma. Liceul Teoretic Azuga a susținut proiectul oferind spații de desfășurare și contribuind la înscrierea participanților.

DE-A ARHITECTURA

www.de-a-arhitectura.ro

De-a arhitectura aduce o îmbogățire a culturii arhitecturale și urbane a societății românești actuale prin educația copiilor care sunt și „formatori de opinie” ai părinților lor. Asociația De-a arhitectura a conceput programe școlare pentru cursuri opționale acreditate și activități extracurriculare, ajutându-i pe copii să înțeleagă mediul construit, să facă legături între ceea ce află la școală și procesele complexe care transformă locurile în care trăiesc, să-și cultive aptitudinile de interpretare și abstractizare, de reprezentare și de exprimare vizuală, creativitatea și lucrul în echipă. Ca adulți, copiii vor deveni utilizatori responsabili ai

orașelor și vor participa activ la modelarea locului în care vor trăi și vor crea, utilizând atât moștenirea culturală, cât și inovația.

De-a arhitectura își propune dezvoltarea și promovarea educației de arhitectură și mediu construit în rândul publicului larg în vederea conștientizării și a cunoașterii valorilor arhitecturii, design-ului și ale urbanismului. Numai prin înțelegerea și asumarea lor de către diverse categorii de public se poate asigura o creștere durabilă a calității mediului construit din mediile urbane și rurale.

FABRICA DE PENSULE

www.fabricadepensule.ro/en

Fabrica de Pensule este un spațiu de artă contemporană care a luat naștere la începutul anului 2009, ca o inițiativă de a coagula ideile, evenimentele și proiectele mai multor organizații culturale, galerii, manageri culturali și artiști independenți din Cluj, și ca o rezolvare a problemei spațiilor de expunere și producție artistică din acel moment. Fabrica de Pensule este primul proiect colectiv de asemenea amploare din mediul cultural românesc și totodată unul dintre cele mai relevante exemple de conversie a unei clădiri industriale într-un spațiu cultural independent.

Ceea ce unește artiștii vizuali, galeriile de artă contemporană și organizațiile culturale - active în domenii precum teatru, dans contemporan, arte vizuale, artă în spațiul public, muzică, este deschiderea spre publicul larg, asumarea unui program comun și dezvoltarea unor programe pentru comunitate.

FUNDAȚIA GABRIELA TUDOR

zonadstudio.wordpress.com

Fundația Gabriela Tudor a fost înființată de Cosmin Manolescu și Gabriela Tudor cu scopul de a promova și susține dezvoltarea dansului contemporan în România. De la înființarea sa în 1997, fundația a lucrat pe trei niveluri de intervenție: dezvoltarea profesională a artiștilor și practicienilor din domeniul dansului contemporan (atelieri, rezidente, traininguri); cercetare artistică, producție și prezentare de evenimente (spectacole, festivaluri, platforme); distribuția pieselor coregrafice în România și în străinătate; activități de lobby și advocacy în sprijinul artelor contemporane.

FUNDAȚIA PENTRU O SOCIETATE DESCHISĂ

www.fundatia.ro

Misiunea Fundației pentru o societate deschisă este de a promova modele pentru dezvoltarea unei

societăți bazate pe libertate, responsabilitate și respect pentru diversitate. Pentru îndeplinirea acestei misiuni, Fundația pentru o societate deschisă derulează o serie de programe ce urmează prioritățile strategice. În prezent, aceste priorități sunt următoarele: advocacy și activism pentru funcționarea responsabilă și eficientă a sectorului public; studii, cercetări, analize și producerea de expertiză pentru fundamentarea de politici publice mai bune; realizarea de activități educaționale și de instruire în vederea promovării valorilor democratice și pentru consolidarea societății civile din România; construirea de modele pentru dezvoltare comunitară integrată.

ROATA MARE

www.roatamare.com

Roata Mare este o platformă web ce își propune pe de o parte oferirea de cronici ale programelor de educație nonformală pentru copii din București și pe de altă parte asigurarea unei legături între actorii care realizează aceste activități și public. Se adresează atât părinților cu copii până în 12 ani, cât și specialiștilor din domeniul non formal.

Prin analizele programelor educative și de divertisment din București, Roata Mare informează părinții despre calitatea acestora și oferă un instrument util de măsurare a ei. Articolele și interviurile de pe platformă oferă informații și considerații despre oamenii care lucrează în domeniul cultural, educativ și non-formal și despre proiectele pe care aceștia le desfășoară. Obiective: să ofere părinților un instrument util în alegerea activităților potrivite pentru ei și copiii lor, să ajute la îmbunătățirea calității programelor de educație culturală din București, să contribuie la dezvoltarea unui aparat critic de măsurare a calității programelor educative și de divertisment în educația culturală, pentru copii și tineri.

Intro

This brochure aims to promote the principles, activities and results of Culture in Education, a project inspired by the Norwegian Cultural Rucksack program. In order to understand the different solutions which have been undertaken and suited to the Romanian reality, the brochure places in context **European trends** and **Romanian public policy** and describes the details of the **Culture in Education** project: **the essential needs of teachers** and the way in which **cultural operators can cooperate with schools**. We conclude with a brief presentation of certain Romanian NGOs involved in the **Culture in Education network** that develop high quality cultural-educational projects.

The core team that designed and produced this project is composed of M3–Resources for Culture Association’s members and its partners and is gradually strengthened by a network of researchers, trainers, artists, cultural managers and teachers that participated in the project and made a choice to be more involved and develop new projects inspired by the #cultureineducation experience.

Romanian and European Policies for Culture in Education

(excerpts from *Programs, networks and institutions supporting culture in education across Europe. Background paper for public decision-makers* Authors: Astrid Holen, Codruța Cruceanu, Raluca Iacob. Published by M3–Resources for Culture in April 2016. Full text available in English at www.culturaineducatie.ro)

Both the cultural and the educational sector have a formative mission, and contribute to socializing children and teens to the values and ideals of current times. Public policies are often lagging behind in properly connecting the two domains, in spite of an awareness of both the value of culture in schools, and the consideration of education activities as essential to address, train and develop young audiences to access artistic experiences and appreciate heritage.

Programs, networks and institutions supporting culture in education across Europe. Background paper for public decision-makers is an initiative that informs better policy-making that valorises culture's potential in Romanian schools, by mapping such experiences in different European countries: Austria, Belgium, Croatia, Denmark, Finland, France, Germany, Hungary, Ireland, Italy, Lithuania, Netherlands, Norway, Poland, Romania, Slovenia, Sweden, United Kingdom (comprising England, Northern Ireland, Scotland, Wales). These experiences do not necessarily represent models, but localised solutions, subjected to existing resources and the local, regional and national governance capacity and requires debates and an administration adapted to the Romanian context. The last chapter is dedicated to identifying similar concerns and drawing conclusions about the characteristics of the approaches that seem to work.

A special chapter is dedicated to the Romanian situation, where the focus is on initiatives that emerge from the cultural sector and invite schools to join. Educational projects and the place of culture in schools are presented extensively in the paper *Culture in schools—Guide to artists and cultural operators*¹ which also includes concrete suggestions for efficient partnerships. Throughout the desk-led research process, it became apparent that this is a time of major, fast-paced changes.

Romanian cultural organizations and schools as partners: public policies and strategic programs

The reforms in the field of education in Romania in the last 25 years aimed at modernising the system starting from the need to line up to European models. However, these reforms often failed to implement the proposed actions in the daily practice of the local school environment by corroborating them with an analysis of the entire system on levels and guidelines and of the way in which they relate to an overall perspective of the development of Romanian contemporary society. What led to rather big discrepancies between the declared intentions and the reality in the field was the imitation and the mere taking over of models from other socio-political realities. For many years, artistic education was in a similar situation with the one before 1989 in terms of number of classes and of (lack of) importance. Seen as dexterities, music and visual arts benefited from a privileged status by their simple presence in the national curriculum. Other artistic disciplines (theater, dance, architecture, design, art history) did not find their place in it and when they were introduced among the optional courses (rather late), they were most often covered by teachers who developed cultural and artistic skills out of personal interests. Theater gradually made its way in the methodology for teaching foreign languages at first because of the methodological loans promoted in extra-academical courses offered by different institutions and organizations.

The first institutions to offer cultural education programs that are close to Western models were museums. The National Network of Museums in Romania initiated a strategical partnership with the two ministries (for education and for culture) which, unfortunately, only remained on paper. The dialogue between the Ministry of Education and the Ministry of Culture—intended to line up the strategies in the field of cultural education and of developing cultural education services inside public institutions—remained but a strategical desideratum in the absence of an institutional structure with specific objectives and responsibilities. Decision no 90/10.02.2010² on the organization and functioning of the Ministry of Culture stipulates, at article 4, that the institution aims, among other, “to develop synergies between the field of culture and other sectors, such as education, social affairs, economic affairs and to design cross-sectoral public policies”, “to develop joint policies between culture and education to educate the young public for cultural consumption and the development of creative skills, to promote specialised arts education and to ensure lifelong professional training and job reconversion.”

Although there are many institutional initiatives, including at the level of local authorities and public institutions, they do not benefit from an acknowledged and validated collaboration framework, with appropriate funding, or from an online portal that brings together all information resources and makes possible its easy access by teachers, parents and students.

Both public culture institutions and cultural NGOs which are interested in developing such projects and programs in collaboration with teachers and students in Romania could be supported by funding, regulations and a genuine prioritisation of culture in education in local and national strategies. In fact, a series of strategical documents for culture mention the partnership between schools and cultural operators as an appropriate approach for the implementation of actions aimed at increasing access to culture and participation in cultural life among children and young people, audience development and the development of community relations, community practice or innovation in education.

At national level, the Sectorial Strategy in the field of culture and cultural heritage for 2014-2020³ distinguishes between “education through culture and education for culture” and puts forward 2 specific objectives that speak about a partnership vision with the education sector: (1) developing synergies between culture and education and (2) elaborating cultural education/education through culture programs as an offer of the education system.

“Creating a intersectoral partnership framework to support the creation of national or regional networks specially set up to promote arts and culture education” is an explicit objective, together with “initiating a joint program with the education system in order to identify the cultural and arts education needs and the engagement possibilities of cultural operators, with priority on proximity ones, so as to supply an offer incorporated in the curriculum or an extracurricular one.” Various types of projects that would be supported as part of this partnership are considered, such as pilot-projects to organise art camps, residencies for artists in schools, art education activities and professional training for those involved. The conclusions of the Youth Strategy 2015-2025⁴ consider culture and non-formal education (under the same chapter) a main field of intervention, and the associated specific objectives are related to ensuring the access of young people to quality education, improving the non-formal education offer, stimulating the interest of young people in participating in non-formal education activities, ensuring a better practical relevance of skills acquired through education and facilitating youth’s access to cultural consumption and quality cultural creation.

3 www.cultura.ro/uploads/files/STRATEGIA_%20SECTORIALA_IN_DOMENIUL_CULTURII_2014-2020.pdf (accessed on 15 February2016)

4 <http://mts.ro/wp-content/uploads/2015/01/Strategia-tineret-ianuarie-2015.pdf> (accessed on 15 February2016)

At a local level, recent long-term city cultural strategies cover, under various forms, the importance of culture in education through the actual partnership with schools as their approach of achieving objectives related to access to culture (Cluj-Napoca, Iasi), audience development (Cluj-Napoca, Timisoara), community cultural practices (Baia Mare), innovation in education (Suceava, Arad), encouraging artistic creation and amateurs' art (Timisoara, Brăila, Arad) or for cultural education (Iași, București, Arad). The 14 cities which competed for the title of European Capital of Culture 2021 in Romania proposed diverse programs and approaches to extend the categories of public in relation to the education environment and the participation of schools: debates and innovation in art teaching methods and integration of art in teaching other subjects (Alba-Iulia, Braila), the organization of exhibitions, festivals, student contests (Arad, Cluj-Napoca, Iasi), elaboration of cultural education classes to be included in the school curriculum (Arad, Braşov, Cluj, Târgu-Mureş), joint cultural projects carried out in partnership with schools and inside the community (Baia-Mare, București, Timisoara), encouraging activities carried out by artists with students in schools (Cluj-Napoca, Târgu-Mureş), involving cultural institutions in activities within the "School done differently" program/Şcoala Altfel (Craiova).

From the education side, the actual opportunity of collaboration or involvement of cultural organizations and institutions in the educational practice at undergraduate level is scarce. The only national program is "School done differently: know more, be better!", initiated by the Ministry of Education and Scientific Research. This program supports the involvement of students and teachers in extracurricular and out of school activities that would valorize their talents, interests beyond school and skills in a variety of interesting domains. The collaboration context between schools and cultural organizations is, in this case, favourable considering that, in the 2012-2013 school year, most activities carried out had a cultural profile (60%) or a sports profile (62%)—in the urban environment, the order of the 2 preferences is reversed: cultural activities hold 63,9%, while sports activities have 55,8%⁵. Information from the study "School done differently: know more, be better! The evaluation of the national program of extracurricular and out of school activities 2012-2013" point out that the main partners of schools in the week dedicated to this program were parents and cultural and educational institutions.

An important context which stimulated the rise in cultural-educational initiatives was composed of local and national public financing, when the funders considered cultural education and public development as priorities. Between 2007-2013 the Administration of the National Cultural Fund (ANCF) had two thematic fields under which cultural operators could submit projects with educational and social objectives: cultural education and cultural intervention. In 2016, "education through culture" was reintroduced as a priority axis.

At local level, in the framework of “You are Bucharest 2015”⁶ launched by ARCUB–Bucharest’s Centre for Cultural Projects, one of the reference fields was education through culture, where they funded projects that “offer each child/ young person, regardless of their socio-economic environment, the possibility to participate in high quality cultural events inside or outside school” and “the opportunity to cultivate their interest or talent for artistic expressions, in or out of school”. We find similar funding priorities at Timisoara Municipality (2015: cultural education/ audience development), Cluj-Napoca Municipality (2016: supporting lifelong cultural education, developing synergies between culture and other public fields in Cluj–education, research, social cohesion etc.), Baia Mare Municipality (2014: arts and culture as alternative education for children and young people (in schools and in spaces dedicated to creation and exhibition)).

Last but not least, although aimed at a very specific segment of operators and without advancing priorities related to cultural education, the funding offered by Architects’ Order in Romania is an interesting case: the results of the 2015 selection round, as revealed by the evaluation commission’s report⁷, show that a significant number of projects had the objectives of communicating the values of architecture to the young generation and of education for cultural heritage.

The training of teachers and cultural operators who are involved in projects of cultural education or education through culture is organised, at academic level, mainly in Bucharest. UNARTE is currently developing an MA in “Education through visual arts”, UNATC has a master’s program in “Theater pedagogy” and the Faculty of Psychology and Education Sciences organises an MA in “Alternative pedagogies and the art of theater in education” (in collaboration with UNATC). The Network of Teacher Centres proposes certain courses that also look at the integration of arts as teaching methods at undergraduate level, as a non-formal education instrument. In the cultural sector, INCFC holds, starting with 2015, courses in cultural education for professionals in the public cultural institutions, but not only. Also, in 2006 The National Museum of Art of Romania organised a seminar for teachers and museum education specialists with the purpose of identifying the needs of the two categories for the improvement of access of children and teens to museum educational programs and to promote school-museum partnerships. In 2013 the *Culture in Education*⁸ started, coordinated by the M3–Resources for Culture Association, that involved 200 teachers and cultural professionals in short term trainings focused on cooperating better with the purpose of bringing art and cultural heritage in children’s life. *The*

6 <http://arcub.ro/finantare/program-de-sustinere-financiara-a-proiectelor-culturale/despre-programul-esti-bucuresti/> (accessed on 15 February 2016)

7 <http://oar.squarespace.com/rezultate-culturale2015-2/?SSscrollPosition=136> (accessed on 15 February 2016)

8 See <http://culturaineducatie.ro/>

Culture in Education platform is a flexible structure that encourages cooperation, ideas exchange and promotes efficient partnerships between cultural operators Romanian schools. Next to professional trainings, the project includes a community of practice built through regular Culture in Education meetings, the production of studies, guides and advocacy actions, the promotion of organizations and innovative projects.

Conclusions

In the past fifty years or so, art and cultural education in and out of school underwent significant changes and developments. Faced with the demands of the information society, schools throughout Europe had to adapt their curriculum and make space for new subjects. Despite studies⁹ that showed how important arts and culture are for a well-rounded, adaptive personality, they continued to be viewed as Cinderellas, extras that could be taught and learned out of school.

Cultural institutions and arts organizations began to offer arts and cultural education services, sometimes linked to key stages in the learning pathway. New methodologies were developed, differentiating between the teaching of various art forms as distinctive (core, optional, extra-curricular) subjects and the use of arts within transdisciplinary projects, as a means to broaden and consolidate a creative approach to other subjects, thereby generating greater engagement and attainment. Interestingly, it was such developments that focused on renewing pedagogy and on revealing the intrinsic merit of teaching arts as part of the school curriculum, without relegating it exclusively to out-of-school opportunities.

Myriad new practices emerged to include new art forms, make arts and cultural resources open and accessible. Arts and culture became instrumental in bridging various divides, in building new competences, prompting new debates about their role in and out of school, in communities and society as a whole.

In the early 2010s, education reforms around Europe reinforced the strategic position of math and sciences and thereby sparked a new debate on the status of arts and culture, their place and role within national curricula, and shifted the focus from one art form or the other to how to use arts and culture to increase engagement with other subjects and build overall desirable creativity, competences, and attainment.

Though the need to take long-term pedagogical benefits into consideration and develop a consistent, integrated approach to culture and education was reiterated again and again, a patchiness of provisions, born of perceived economic pressures, prevailed. Ensuing public debates on the role and status of art and cultural education in school prompted a number of countries to commission independent reports¹⁰, while alliances and private foundations looked at the broader picture throughout Europe¹¹.

The need to articulate a common vision on education and culture

Education reforms generate long-term impact on society as a whole. It is therefore desirable that they involve a wide pool of stakeholders before they are rolled out and deployed. Implementation before in-depth analyses of spill-over and side effects can be counterproductive. For instance countries like Italy and France rely heavily on (cultural) tourism, hence the presence of heritage and art-history related subjects in upper secondary is of the utmost importance for the professional training pathway of the work force and cannot be relegated to the optional or extra-curricular field.

To generate effective systemic changes, reforms need to develop a holistic approach to issues affecting both education and culture. Recent emphasis on culture and creativity as economic drivers provided policy makers with an impetus to substantiate the inclusion of cultural education in the overall education, social and economic frame. Italian legislation in the field is a good example [Law 122/2013 *Valore Cultura (Urgent measures for the safeguard, the valorisation, the re-launch of cultural goods and activities and of tourism)*]. Other countries like Denmark, Sweden and Norway, lay greater emphasis on community, integration, and safety building responsiveness and responsibility through various art practices. Austria and Germany are looking at both the implicit and the explicit

10 See: Norway: Collard, Paul, *Student participation in The cultural rucksack*, (2014); Christophersen, Catharina et al *The Cultural Rucksack. A National Program for Arts and Culture in Norwegian Schools* (Arts Council, 2015); England: Darren, Henley, *Cultural Education in England* (Department for Culture, Media and Sports, and Department for Education, 2012), available at https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/260726/Cultural_Education_report.pdf; Cultural Education Partnerships (National Foundation for Education Research, 2015), available at http://www.artscouncil.org.uk/media/uploads/pdf/Cultural_Education_Partnerships_Pilot_Study_FINAL.pdf; France: Consultation sur l'éducation artistique et culturelle "Pour un accès de tous les jeunes à la culture", (Ministère Culture Communication, 2013), available at http://mediatheque.cite-musique.fr/MediaComposite/cim/_Pdf/10_RapportEAC.pdf.

11 See: Collard, P and Witte, *Creative Alliances for Europe* (CCE and BKJ, 2015), available at <http://www.creativitycultureeducation.org/creative-alliances-for-europe>; *Agenda 21 for culture, United Cities and Local Governments*, 18-20 March 2015, available at http://www.agenda21culture.net/images/a21c/nueva-A21C/C21A/C21A_015_en.pdf; *Mapping of Nordic research on CULTURE AND CREATIVITY IN SCHOOL (NETWORK FOR CHILDREN AND CULTURE, 2014)*

value of culture in education, addressing thorny issues about difference, the other, the stranger, the refugee.

Although governments are thought to work together as articulate bodies, it takes periodic upheavals to stir cooperation both horizontally (between ministries) and vertically (between national and local authorities). Provisions on art and cultural education should reflect their pedagogical added value in the context of a learning pathway conceived as a flexible, dynamic process that takes place throughout one's life, regardless of circumstances.

Reforms need to be supported by appropriate funding levels. Otherwise the very best policies and strategies will be deprived of the means by virtue of which they can be deployed. Also, a more inspiring and inspirational approach to education should also be reflected in the range of indicators currently employed to measure results in education.

Art and cultural education in and out of school

There is a widespread acceptance of art subjects and a creative approach to learning in primary school. However this changes from secondary school onwards, when arts, culture and creativity are generally perceived as a low priority and therefore relegated to optional or extracurricular rather than the core curriculum. This approach is not merely economic or time-bound, but also reflects a different approach to broader pedagogical and (teacher) training issues.

Reports in France and Germany reflect the importance of art and culture subjects in forming a new, culturally literate generation. They acknowledge cultural literacy as a result of art and cultural education throughout the learning pathway, as something valuable in itself (personal culture, personal development, discriminate consumers).

Ministries of Culture in most countries under review have strategies that encourage and enable artists and art/cultural organizations to work with schools and teachers, to create partnerships that benefit both culture and education. Key concepts include cross-curricular approach, innovation, creativity, learning engagement and attainment, vehicle for social, inter-generational, inter-cultural dialogue. Approaches developed by Austria, Croatia, Germany, Lithuania, Slovenia are documented in this report.

Local context, traditions in education, economics and political discourse shape the manner in which cultural education is approached. Norway is perhaps one

of the best examples, its *Cultural Rucksack* program being firmly rooted in local social context and geography. Likewise differences in country provisions within the United Kingdom reflect a similar approach to answering local needs.

Cultural institutions and NGOs broaden the scope of cultural education opening it up to curricular needs while equally using it to reach new audiences.

Professional training

There is a wide-spread perception that the professional training of teachers needs to take a closer look at cultural education and creativity and to develop new approaches to art-based methodologies as a project-based learning is evolving. Equally the professional training of artists working in cultural education needs to be addressed.

Arts and cultural education projects should involve partnerships and teams bringing together schools and cultural organizations working to attain common goals. Common training opportunities provide a solid basis for genuine partnerships and a new type of “ecosystems”.

Delivery mechanisms and funding

1. National, regional, local

Most countries surveyed in this paper address arts and cultural education at the level of national policies and strategies, providing frameworks for delivery and funding. These range from parliamentary provisions or presidential initiatives (France) to government strategies (Denmark, the Netherlands, Italy, and Croatia).

Most often strategies encourage or are based on partnerships between two or more ministries responsible for education and culture. Funding can be distributed and /or provided at national (Slovenia), regional (Germany, France, Italy), local (Finland, Sweden) or at all/various levels (Austria). Sometimes funding provisions are supplemented through European mechanisms (Hungary, Lithuania, Italy) which enable countries to exchange good-practice, gain experience, pilot and test new ways of encouraging genuine cooperation between schools and cultural organizations. Some countries have specific national bodies responsible for devising and implementing the funding mechanisms and disbursing funds (KulturKontaktAustria, CANON Belgium, and Arts Councils in the UK, Ireland, and Sweden). As of 2016 Concerts Norway took over responsibility for the Cultural Rucksack, the Norwegian national cultural education program whose delivery was overseen in the past decade by a number of different national organizations under the Norwegian Ministry of Culture.

2. Partnerships and bridge organizations

There is a largely shared view that to make cultural education successful, cooperation needs to be based on genuine partnerships aimed at improving the quality or relevance of the process or product envisaged. Partnerships include the school, universities and art academies, cultural institutions and various administrative bodies as much as they do teachers, artists, cultural educators. Both levels, institutional and human, need to work well together to effectively use the potential of existing resources.

To insure quality partnerships, organizations acting as connectors and facilitators play a key role. In smaller countries, like Austria for instance, funding bodies like the KKA or the ZSK also play the role of connectors, mediating information exchange, matching school needs with art and cultural offer, and providing training opportunities for teachers, artists, and cultural educators. The Welsh Art Council provides similar services, relying on Creative Practitioners and Creative Agents to connect with the school system.

At the heart of the Norwegian experience lays a cooperative effort of both the cultural sector and local, regional, and national schools of every level; schools and the education system are responsible for “ensuring the educationally sound preparation and follow-up of activities” while the cultural sector oversees the various productions’ content, making sure that schools have sufficient preparation time¹². Croatia has followed this model, currently working on the implementation of an ambitious *Backpack Full of Culture* program.

The French system relies on the so-called *poles regionaux*, centres which bring together the expertise of various cultural and education institutions to generate common resources. To ensure the quality of the cultural education experiences provided, emphasis is laid on the art form that is best represented in the region. The partnership between the Aix-Marseille University, the Regional Department for Cultural Affairs, the Municipality of Aix-en-Provence and the Preljocaj Ballet Company highlights the merit of an approach which opened schools and teacher training to artistic processes.

In the years 2000 the UK pioneered and developed a *creative partnership* framework which enabled teachers and artists to work together in the classroom. The organization behind it, *CCE–Creativity, Culture, and Education*, turned into an international foundation for creative education which promotes the use of culture and arts “to improve the quality and impact of general education.” The model is currently experimented in Lithuania, Hungary and the Czech Republic among others.

12

For more information, see: Christophersen, Breivik, Homme, and Rykkja, *The Cultural Rucksack: A National Program for Arts and Culture in Norwegian Schools* (Arts Council Norway, 2015)

Meanwhile England moved to a new model which relies on ten regional *bridge organizations* to deliver *the cultural challenge*. These act like resource centres, connectors and catalysts, using local expertise to enhance cultural education experiences. The profile of bridge organizations varies according to local strengths, from museums to festivals, from opera houses to NGOs.

In Italy local *polo museale* fosters a better use of resources among similar institutions while in Norway key national institutions, cultural operators, and networks acting on an art-form basis (Concerts Norway, the National Museum of Art, Architecture and Design, the National Touring Network for Performing Arts, Film & Kino, the Norwegian Writers' Centre, and Arts Council) provided guidelines and tools while also delivering quality activities as part of the Cultural Rucksack program.

3. NGOs and other transversal organizations

Both at the European and national level, strategies encourage organizations and networks to play a more active role in social life and take over responsibilities in the field of cultural education.

In Germany this resulted in an *Education Alliance*, a network of 29 initiatives, associations and foundations whose aim is to support educationally disadvantaged children and young people, while the private *Mercator Foundation*, set up a mission to foster the inclusion of cultural education in formal education throughout the 25 German Länder.

Similar to the German Education Alliance, the Irish *Association for Creativity and Arts-in-education* acts as a “national network of educators, artists and others concerned with the promotion of creativity and the development of the imagination through the arts”, its *Creative Schools Award* being used as an incentive for schools and teachers to use innovative and creative approaches.

The Italian *EduNet* network brings together museums, parks, libraries and archives with education departments, acting as an interface between culture and education.

In many countries NGOs and artists found it natural to organise by art form in order to promote their art to new audiences through education projects. The Danish LMS (Live Music in School) is such an NGO, bringing musicians and composers to schools all over Denmark. The Polish *Coalition for Film Education* comprises 8 film organizations interested in fostering film accessibility among the young and using it as a teaching resource.

While there is no single winning recipe evidence hints to the fact that the very best strategic approaches need to have enough flexibility built into their

respective delivery mechanisms to ensure local input and support wider connectivity to national and international practices. Common training opportunities for teachers and artists help support a system which integrates arts and culture in everyday learning processes, contributing to well-rounded, culturally literate and discriminate new generations of consumers. High artistic quality is a necessity and so is quality mediation and facilitation. The very fact that some programs reach nation-wide school audiences, involving both children and their families in art and cultural activities otherwise unavailable or not accessible, is a quality that deserves to be credited.

The Romanian School System

(excerpts from *Culture in School. A Guide for Cultural Operators*. Coordinated by: Petre Botnariuc, Mihai Iacob. Published by The Sintagma Center, March 2016)

The Guide for cultural operators created within the project aims to illustrate the way in which the national education system is organized from the perspective of integrating cultural activities in engaging with the students, both in formal and non-formal education. The guide sets out to give guidance to cultural operators through the labyrinth of educational system regulations, to facilitate the process of creating school partnerships, but also to inform about the available cooperation mechanisms. We tried to cover the following information: a) the legal base on which school-cultural operators partnerships are formed; b) the characters and key structures of the school that you can have a cooperation relation with; c) the roles and responsibilities of the school's employees regarding these activities; d) practical suggestions to ease the relation with the school's representatives.

Partners and partnerships

Nowadays there is talk of a new educational model—focusing the educational process on developing competencies—a fact which brings about some fundamental changes in organising education: the nature of educational activities changes and the importance of extracurricular and out-of-school activities grows considerably.

Parents—educational partners

The parents have the right to establish an association with a juridical personality that organizes and functions according to its own statute.

The Parents' Association (PA)—is organised in each school and designates the parents representatives in leading organisms and the commissions of the school. PA cooperates with associative structures of the parents at a local, county and national level. The PA has the following roles:

1. proposes subjects and domains to the schools to be studied through a curriculum at the school's decision;
2. supports educational partnerships between schools and institutions/organizations with an educational role in the local community;

3. engages directly in the activities that come from the partnership that takes place in the school, at the request of the teachers;
4. supports the leadership of the school in organizing and unfolding the “School done differently” program.

Public local authorities

The County Council has an important role in financing the schools or some positions such as that of the school mediator, but also in assisting in different ways the educational activities (contributing with locations for cultural-educational events, with different benefits for the students, school personnel or families). These type of organizations, together with organizations qualified in other fields, promote educational and recreational activities like “School after school”.

The National Curriculum in relation to education through culture

The National Curriculum for the primary and gymnasium education, alongside the other european systems, is focused on expanding a set of 8 key competencies that determine the students’ training profile:

1. competencies regarding the Romanian language and maternal language in the case of national minorities;
2. competencies regarding the foreign languages communication;
3. core competencies regarding mathematics, science and technology;
4. digital competencies of using the technology of information as a tool for learning and knowledge;
5. social and civic competencies;
6. entrepreneurship competencies;
7. competencies regarding cultural consciousness and expressiveness;
8. competencies of learning to learn.

One of the main methods of expanding pupils’ exposure to arts and cultural heritage is the addition of dedicated classes through a curriculum at the school’s decision (CSD). Each school has the right to include in its educational offer a series of this type of curriculum, according to the needs and interests of the children it serves.

The curriculum offered by the school should meet the following requirements:

1. to provide a diversity of learning activities, according to the children’s needs and desires;

2. can be derived from any school subject in order to build an educational offer that can meet the children's interest for a certain field of study;
3. can introduce a new field of study, other than those provided by the main curriculum, structured around an integrating theme for a certain or more curricular areas.

The “School done differently” program

The program establishes that each year there is a week dedicated to extracurricular and out-of-school educational activities. Its purpose is to involve all the pre-schoolers/pupils and their teachers in activities that meet the diverse interests and concerns of the pupils, to emphasize their talents and abilities in different fields, not necessarily in those included in the national curriculum, and to stimulate varied actions in non-formal contexts.

The projects can be realized at a class level, a groups of classes or at a school level and must pursue and achieve educational objectives through other types of activities that cannot run during the normal course schedule. Students and teachers have the option of choosing which activities to participate in from the proposed list. The activities must be coordinated by a sufficient number of teachers, and the school's management and teachers will provide the supervision of pre-schoolers/pupils and their security. During the program the following types of activities can be organized: cultural, technical and scientific, sports, education for the boost of humanitarian values (including volunteering, charity, and active involvement in society, social responsibility, relations and communication).

Unlike decision makers (principals and inspectors) who constantly work with normative aspects, members of the educational system have a tendency to rely on practices validated by experience. While working with artists and cultural organizations, teachers will have a tendency to get more easily involved in already lived experiences, doubled by a certain reluctance to new experiences, even though all the normative premises to innovate exist. This is why an experience of the sort of visiting a contemporary art exhibition is seen as less adequate for pupils than a festivity where they recite poetry and dance. In this type of situation it is the role of the artist or the cultural organization to support the school in creating new areas of activity that are valuable for students.

Ensuring quality

Like any other field, teaching has the same issue of ensuring the quality of its processes. The internal and external evaluation methodologies have been applied since 2006-2007. Like an organization that offers educational services, the school has its own quality assurance program and they implement it through a specialized commission–The Evaluation and Assurance of Quality Commission (EAQC). The internal self-evaluation of schools¹³ includes a series of indicators and standards regarding the organization of non-formal activities.

The evaluation of out-of-school educational activities at a school level is done annually by the Coordinator of projects and educational curricular/extracurricular programs and is focused on:

1. the level of development and diversification of the key competencies set;
2. the level of social responsibility and integration;
3. the affirmation of a dignified and decent organizational culture;
4. the level of training of a specific lifelong learning mentality.

The financing of cultural educational programs

Financing educational activities through culture can be rather difficult. When cooperating with school, it is useful to know that:

1. schools can independently make and use their own revenues;
2. the educational system can be financed directly by businesses, but also individuals or legal entities;
3. education can be supported by scholarships, study credits, taxes, donations, sponsorships, and by self funding and other legal sources.

Public, private or individual donors—each funder has its own way of organizing the funding competition and their own evaluation criteria for proposed projects and activities. Most important, each funder has a different purpose for offering financing and a different organizational mission. Not least, each funder or sponsor is subject to a set of specific constraints of a financial and legal nature and depending on the field of activity, which can represent advantages or obstacles for its project to be selected and, in the end, successfully accomplished—the financial and narrative report accepted and the money received according to the initial contract.

Conclusions

The Guide set out to help artists and cultural organizations to realize their role of educational experiences providers and to capitalize the access to schools by cooperating with diverse characters and structures (eg: community centres for lifelong learning, parents associations, students councils, children's club and palaces, the coordinator of educational school and out-of-school activities, the librarian). Also, we believe that cultural operators should be informed regarding the existent resources that can support their work: data bases with examples of good practices of colleagues at a local, regional, national, even a transnational level, guides, tools, methodologies etc. that can help educational partnerships with schools.

We must always keep in mind that artists and cultural organizations can cooperate with the teaching staff on every level of the teaching norm:

1. one time or extended activities within schools, placed during classes;
2. information/training activities for teachers for diverse cultural and educational activities;
3. non-formal educational activities for students;
4. input during the coordination classes (personal development through creative arts techniques, vocational guidance etc).

Cooperation with the school entails programmed communication, rigorous planning, and not least, seriousness and receptivity in negotiations with school partners for joint fulfilment of the scheduled activities.

Needs of Romanian Teachers

(excerpts from *Analysis of Needs–Education through Culture, the Teachers’ Perspective*, Authors Angela Mihăilescu, Mihailacob, Petre Botnariuc. Published by The Sintagma Center, March 2016.

When we’re trying to transcend our field’s of expertise comfort zone and we initiate projects alongside professionals from other areas, such in the case of educational projects through culture, it happens that although we use the same language, we might not be sending the same message that our interlocutors might be receiving. The “Analysis of Needs–Education through Culture, the Teachers’ Perspective”, accessible on www.culturaineducatie.ro, is a document meant to assist professionals from the cultural field by offering them a tool to more accurately assess the feasibility of their projected activities within the expectations of the formal educational system. In the same time, we’re hoping to offer the cultural operators a chance to reflect on their own needs and expectations and to outline more clearly the path they would like to follow in their collaboration with the schools. The text which follows is a summary of the document’s main ideas.

A sketch of teachers’ needs

We could divide the six categories of needs that we identified in three groups: 1) needs regarding the professional development (diversity of professional abilities, professional organising and communication); 2) needs regarding the specific of formal education (motivating students, implementing the curriculum, practicing new teaching instruments); 3) needs regarding the connection between school and everyday life (the accompaniment between formal and nonformal).

When reading the text you should take into account the fact that the needs and expectations presented in the following lines are a mixed image of a considerable number of opinions expressed by teachers that lecture a wide range of disciplines, ranging from pre-school to highschool. Like any analytical process, it offers and idealized imagine of the proposed subject.

Diversity of professional abilities

What do I need as teacher?

1. to know more about artists;
2. to get more boldness in contacting artists and especially cultural organizations;

3. to participate in trainings addressed to teachers;
4. to know how to organize cultural activities;
5. to know how to develop an artistic sense starting from the youngest schoolchildren;
6. to form cultural behaviours;
7. to be able to facilitate students' access to good quality culture.

Teachers don't need to have an artistic training in order to offer students artistic and cultural experiences. A clear delineation of the role each partner plays in planning cultural activities may reduce the teacher's concern. A positive meeting between an artist and a teacher requires both trying to translate their own professional language.

Professional organising and communication

What do I need as teacher?

1. to be acquainted with and be able to invite artists to school;
2. to collaborate with cultural organizations to the benefit of the students that I coordinate;
3. to create collaboration networks with my colleagues and the available artists;
4. to be informed of the acting possibilities;
5. to know how to communicate with an artist.

From actual experiences, teachers noticed that artistic activities can facilitate communication between them and students. Communicating with artists can change the way internal communication happens (with students, other teachers, auxiliary and administrative personnel of the school).

Motivating students

What do I need as teacher?

1. to have access to solutions to stimulate students' curiosity, self esteem and satisfaction for their own achievements;
2. to be able to use children's desire to participate in these type of activities and let them be delighted with the activities that follow;
3. to get an appropriate reaction from students towards involving arts in education.

Teachers noticed that art offers possibilities to do playful activities that might cover the need for a change in the learning process, making an impact also on students's motivation. They feel that through art they would have a myriad of situations when children could enjoy both their time spent in school and their need to know more.

Implementing the curriculum

What do I need as teacher?

1. to detach from the main school subjects and involve students in team work;
2. balancing each subject's contribution to the formation of the student;
3. a different way of teaching (math, for example)
4. opportunities to connect foreign languages and other cultures;
5. using art as a mediator between different means of expression and thought;
6. mixing science and humanities, mixing science and cultural aspects into a new curriculum.

Teachers feel that methods from the cultural climate can significantly contribute to increasing quality of classes in the formal educational system. To improve the learning environment, an action mechanism within the curriculum needs a diverse use of methods for organizing learning, teaching and evaluating. The need to change the approach to a certain subject, like mathematics and all other disciplines, requires the relation between teaching and learning to be more efficient and it implies the use of ther methods. The curriculum offers the main milestones in approaching a subject within the dedicated section, so that the raport between teaching and learning could be more efficient and involve the need to use other methods. The Curriculum offers the main benchmarks in approaching a subject within the presentation note or the methodological questions.

The curriculum decided by the school represents an opportunity to introduce new fields of knowledge to children through inovative methods. This curriculum offer represents an educational quality indicator for the educational institution. Thus, according to the school's resources, teachers imagine school curriculum and forward it for approval according to the existenting methodology. Within these offers inter and transdisciplinary methods of thinking can be applied and the lack of conectivity between school and real life can be resolved.

Practicing new teaching instruments

What do I need as teacher?

1. skills to use new instruments in working with students to grasp new abstract knowledge, but also information and development of certain specific abilities and attitudes;
2. the capacity to offer quality artistic activities and experiences within and outside of the school;
3. training of highschool students with a technical major where the majority of studied subjects are science-related;
4. offering students tools for learning.

Teachers need working materials adapted to a specific group of students. School manuals are considered optional instruments and often there is a need for the selection and addition of the materials in order to make them accurate for the changes that occur in the curriculum. Teachers need to cooperate with artists/cultural operators to help them generate working materials that are both innovative and methodologically adequate. The ideal situation would be that in which teachers' initial training would qualify them to use artistic methods of working with children. Because this is not yet happening, the situation is being handled through continuous training. Intermittent or organised during longer periods of time (eg: masters), the trainings are beginning to have an important contribution to the school receptiveness towards artistic and cultural experiences.

The accompaniment between formal and nonformal

What do I need as teacher?

1. to involve artists in school activities;
2. to know ways of easing access to culture and promoting cultural values;
3. to establish partnerships with the local museums;
4. to have more practical information regarding the cultural projects.

Among teachers' assignments there is also the establishment of partnerships with institutions and organizations outside of the school. The role of the cultural organizations is to support the school through partnerships, to build learning experiences that can lead to forming essential skills included in the curriculum. Other important partners are the local public administration, firms, parents' associations etc that may work towards a joint goal.

Conclusions

The teachers' expectations evolve from the conviction that artistic activities can, shortterm or longterm, contribute in offering meaningful learning experiences to students. Offering meaningful experiences to students is a sine qua non condition to forming competencies. The school that constructs education from a perspective of building competencies will be closer to having in its center the student and not the teacher. Only in this way can we make sure that the educational system offers quality education.

A significant source in identifying the areas in which teachers' and artists' interests can converge in the best interest of the students is that of the key competencies. They are considered absolutely necessary for the personal and socio-cultural development during the whole life.

The accompaniament between formal education and nonformal education, stated in the Law of national education, creates the need of validating the learning experiences that happen outside of the school. Although there have been some initiatives in the past few years, there is no mechanism that offers validation of learning outside of the school. It would be helpful if in the future the cultural organizations would include in their agenda the conception of tools that would facilitate the validation of the competencies that are being developed through the activities in their potfolio.

Culture in Education— Our Results and Activities So Far

Culture in Education aims to support the development of cultural programs with an educational dimension in Romanian schools through the development of a professional network of people and organisations, and the creation of resources about practices and public policies in the field. It lays the foundations of a network of cultural operators and schools, offering teachers and professionals from the cultural field opportunities to engage and build efficient and innovative partnerships.

Principles

We believe in the benefits of partaking in cultural acts from a young age and in the importance of a critical collection of significant cultural baggage for each individual and for society as well.

We see value in bringing cultural experiences in the everyday life of as many children and teens by organising *tête-à-tête* meetings with artists and professionals from the cultural field, with direct access to artistic creation and cultural heritage.

We are inspired by networks, public institutions and public programs that promote culture in education in other countries, such as the Cultural Rucksack program in Norway, and we are closely watching cultural-educational practices, but also the formal and legislative context of Romania when doing advocacy.

Mission

We encourage cultural operators and teachers to imagine and develop quality programs in partnership, which capitalize on the potential that art and culture can contribute to achieving the school's mission.

We support artists and cultural organizations to expand their audience through cooperating with schools and kindergartens, and we inspire teachers to discover ways in which they can achieve their educational objectives through creative partnerships.

We advocate informed public policies that are adapted to the Romanian context and we promote the benefits of art in education to a general audience, adjoining other examples of innovative projects and organizations.

We commit ourselves to creating a network in the form of a flexible structure of cooperation and exchange of ideas, that promotes dynamic partnerships between cultural operators and schools in Romania.

Objectives

WE BUILD ABILITIES for creating cultural projects in schools among cultural and educational organizations in Romania.

WE RECOGNIZE the logic and dynamics of involving the cultural sector in activities relating to children, teens and schools, and the opportunities of developing strategic programs of integrating culture in education in Romania, including a comparative perspective with Norway and programs from other countries.

WE MEET in training contexts and professional networking.

WE PLEAD FOR A COMMON CAUSE by developing a community of advocacy for culture in education.

WE CONTRIBUTE TO GOOD GOVERNANCE by influencing the decisions made by public authorities regarding issues of culture in education and the possibility of developing or improving strategic programs in the field.

WE MAKE THINGS HAPPEN: More viable non-profit organizations and with more diverse activities in terms of creating collaborative projects involving culture in education as a result of trainings and networking activities they participate in.

Activities

Our interest for the fusion between cultural and educational activities started in 2013, during a study visit in Norway, at Oslo and Lillehammer, within the mobility project *Culture in Education—positive examples of integrating cultural initiatives in the educational offer in Romania with the involvement of the NGO sector*. The mobility was possible with the financial support of the NGO Fund in Romania, a program financed through EEA Grants and managed by Civil Society Development Foundation.

M3—Resources for Culture, the Oppland County Council and experts from Arts Council Norway exchanged ideas about ways to develop a cultural program with

educational features in Romania. The discussions started from real experiences of recent public programs, such as The Cultural Rucksack (in Norway) or from art practices with social and educational elements included in The “School done differently” program and other initiatives (in Romania).

From October 2013 to March 2014, six Culture in Education meetings were held, which represented opportunities for networking and transfer of information. The discussions brought together almost 60 individuals from schools, cultural organizations, and also parents; the meetings were held voluntarily by The M3–Resources for Culture Association and The Sintagma Association with the support of Zona D–Studio Paradis Serial and ART HUB.

2013–2014–Culture in Education meetings

- 10th Oct 2013 | *Institutional resources and public policies for the support of the collaboration between school and cultural organization/artist*
- 7th Nov 2013 | *Resources for the cooperation between school and cultural organization or artists*
- 5th Dec 2013 | *Financial resources for developing activities and cultural projects in schools* | Guests: Aurora Trănescu (Program coordinator, UMP–Ministry of Culture: The Program for Promotion of diversity in art and culture within the European cultural heritage), Bianca Floarea (coordinator of Creative Europe Desk–the Culture sub-programme)
- 30th Jan 2014 | *Involving parents in the artistic education of children and youth* | Guest: Dragos Neamu (The National Network of Romanian Museums)
- 13th Feb 2014 | *The impact of involving children and youth in cultural activities*
- 20th Mar 2014 | *The art of children and teens living in vulnerable situations. Artistic interventions and professional training* | Guest: Mihaela Michailov and Katia Pascariu (ADO Association–art for Human Rights), Silviu Ioniță–psychologist, Carmen Marcu (A.R.T. Fusion Association)

Nov 2014–Apr 2015–Culture in Education project

The project *Culture in Education* unfolded until the 15th of April 2016, and was financed by the NGO Fund (EEA Grants), the Administration of the National Cultural Fund, and ArCuB (The Bucharest Center for Cultural Projects).

PROFESSIONAL TRAINING

215 teachers and professionals from the cultural field discovered ways to collaborate better in order to bring art and cultural heritage in the everyday life of children. The 11 training sessions took place in Bucharest, Cluj, Timisoara and Târgu-Ocna between March 2015 and February 2016.

Trainings for teachers. Topics covered: the characteristic of contemporary art and opportunities to integrate it in the educational process * the impact of activities with an artistic dimension on education * structuring an educational process that includes artistic and cultural elements* the relevance of educational theater for youth needs and expectations* best practices in bringing arts in schools * the creation of an educational play focused on the direct involvement and participation of children and adolescents, artists, parents * the development of the communication abilities, social empathy, of the range of direct experiences and creativity through theater * arts and cultural heritage as tools and learning resources * motivation of cultural professionals to collaborate with schools and to address children and young people.

Trainings for professionals from the cultural field. Topics covered: the role of the cultural professional in a project of culture in education and the relationing with teachers and the school * the opportunities provided by the institutional framework of the educational system in Romania for developing projects for pupils * types of interactions with pupils, based on age groups, their learning needs and diversification of content and methods of learning * notions of educational language that can develop communication and collaboration with teachers * planning and conducting an effective educational process starting from ideas of involving artists and cultural organizations (eg. in The “School done differently” program).

Trainings on managing cooperation projects for cultural activities in schools. Topics covered: management of a mutual project between schools and cultural organizations: planning, implementation, evaluation * particularities of the projects developed by schools together with cultural NGOs or cultural public institutions * accessible funds for cultural projects in education * priorities of European, national and local policies, regarding cultural practices with an educational dimension and artistic education * the role of parents, local community and volunteers–involvement and loyalty * evaluation of activities for children and young participants * proposals for changes to the legal framework governing the cultural activities in schools * the value of a professional community of culture in education to protect and promote the field, as well as for innovation and sharing best practices.

CULTURE IN EDUCATION MEETINGS AND DEBATES

The format of the events highlights speakers that have a rich experience in the field of culture in education, who propose topics of interest during a number of relaxed and inspirational meetings:

- January 19 | *Teacher, creator, cultural facilitator: Training the people who bring culture in schools.* Guests: Nicolae Manda (pro-rector of UNATC), Mihai Iacob (researcher in the field of educational sciences, Sintagma Centre) | Bucharest
- March 26 | *How can we reevaluate art as a successful teaching method for any other school subject* | Guest: Maria Cosmina Dragomir—artist and educator | Bucharest
- April 23 | *Arguments for education through culture* | Guest: Mădălina Gheorghe Tănase, artist and art teacher | Bucharest
- June 5 | *Pedagogy of Participatory Art* | Guest : Mihaela Michailov, drama playwright and performing arts critic| Timisoara
- June 12 | *The importance of play—behind the scenes of educational cultural projects for children* | Guest: Valentina Băcu, manager of non-formal educational and heritage programs | Paintbrush Factory, Cluj
- July 8 | *From the internet, in the classroom: image, film and music in education* | Guest: Nicolae Constantinescu (kosson.ro) and Valentina Pavel (ApTI legal counselor) | Bucharest
- September 3 | *The narratives of text-books—discussion about a research concerning gender stereotypes in primary school text-books* | Guests: the team of lecturers and MA students at the Faculty of Sociology and Social Assistance—Bucharest University | Bucharest
- September 11 | *Who is the contemporary artist talking to?* | Guest: Iulia Iordan—museum teacher and writer | Bucharest
- October 14 | *A Different School all year long* | Guest: Katia Pascariu—actress, community artist, volunteer, activist, and anthropologist—dancer | Bucharest
- October 27 | *Can education through art train critical thinkers?* | Guest: Delia Popa—Visual artist and art teacher | Bucharest
- November 13 | *How do we raise the public of the future?* | Guest: Cristina Adam Toma—art historian, museum teacher at The National Museum of Art and the initiator of the website: www.roatamare.com | Bucharest
- December 15 | *The workshop—a form of artistic and educational practice* | Guest: Liliana Basarab, visual artist | Bucharest
- January 21 | *Edutainment—how art can revolutionize education* | Guest: Irina Balan—cultural instigator at 37 Association.
- March 3 | *How can the school be a partner in education through art?* | Guests: Veronica Cristodorescu (director of courses at the French Institute in Timisoara), Dana Ungureanu (french teacher at the West University of Timisoara and French Institute in Timisoara), Anouk Lederle (the author of the concept named *My Passport of an art amateur* for Art Encounters), Delia Crăciun and Ingrid Deac (coordinators of cultural projects and communication at the French Institute in Timisoara), Raluca Iacob (coordinator Culture in Education project),

Aurora Kiraly (visual artist, curator and trainer for Culture in Education) | The meeting was organized by M3–Resources for Culture Association in partnership with The French Institute in Timisoara.

- March 11 | *Resources for local cultures* | Guest: Raluca Iacob | The meeting was organized by ARTEast Association and Minitremu in partnership with M3–Resources for Culture Association in Târgu-Mureş.

STUDIES, GUIDES AND ADVOCACY

Experts in cultural and educational policies, part of the team of the project have written studies, guides and recommendations for public policies for the development of strategic programs with the aim to integrate culture in Romanian education, and also to make activities more efficient at their roots. One of the fundamental principles of advocacy is communicating the benefits of the presence of art in education, but also the improvement of the conditions necessary for popular activities for children and youth. The three texts below are summarized in chapters of this brochure.

Culture in schools–A guide for artists and cultural operators | Petre Botnariuc, Mihai Iacob | Sintagma Centre, March 2016

Analysis of Needs–Education through Culture, the Teachers’ Perspective | Angela Mihăilescu, Petre Botnariuc, Mihai Iacob | Sintagma Centre, March 2016

Programs, networks and institutions supporting culture in education across Europe. Background paper for public decision-makers | Codruța Cruceanu, Astrid Holen, Raluca Iacob | M3–Resources for Culture Association Association, April 2016

PROMOTING ORGANIZATIONS AND INNOVATIVE PROJECTS

The on-line archive of projects on www.culturaineducatie.ro is an instrument used to promote art initiatives in education from the last 15 years in Romania, a curatorial approach which aims to bring value to innovative projects from two perspectives: practices and artistic-educational concept. Our objective is to recover educational projects in art and cultural heritage by collecting relevant information about the initiatives and events created and developed by organizations and artists, schools and teachers.

The archive can be seen as a dynamic structure, activated through the stories of the initiators present behind the featured projects. The archive contributes to a much needed placement in context and documentation of artistic and educational practices in a field where the creative tumult is frequently combined with a weak capacity of archiving. The projects risk of being forgotten or neglected, despite their impact and the creative solutions they identified.

The Living Library of Culture in Education—a collection of interviews reflecting the vision and professional path of a number of professionals of culture in education from Romania—completes the on-line archive of projects. Through the presented projects and portraits of those who develop them, we understand better how we can grow a successful relationship between cultural operators and schools in Romania and what is needed to transform projects into systemic experiences.

NEW COLLABORATIONS

Schools from Romania and cultural operators were invited to develop new activities in partnership, designed for children and teens, with the assistance of the Culture in Education team. The meetings organized within the project brought together people who had not met before and who ended up exchanging ideas and planning new activities for children and teens.

Moreover, M3—Resources for Culture Association held a series of collaborative workshops between artists and teachers, in Bucharest, September–November 2015, through the project *Future audiences*, financed within the Cultural Programme “You are Bucharest 2015”. The workshops designed for children have been created by teams of artists and teachers in Bucharest. Artists involved: Artiști: Aurora Kiraly, Maria Cosmina Dragomir, Mădălina Gheorghe Tănase, Iulia Jordan, Raluca Bem Neamu, Valentina Bâcu, Delia Popa, Katia Pascariu, Mihaela Michailov. Teachers involved: Teodora Vișineanu (“Matei Basarab” National College), Irina Cangeopol (“Dimitrie Bolintineanu” Theoretical High School), Mihaela Petre (“Miguel de Cervantes” Bilingual High School), Mădălina Sava and Cristina Șerban (“Corneliu Popescu” Secondary School no. 5), Alina Surdan (Secondary School no. 79).

LESSONS OF CULTURAL HERITAGE (February–November 2016)

The project Lessons of cultural heritage is an initiative of a diverse group of cultural actors (specialists in architecture and built space, curriculum, art history, theory of education, cultural education, museum education and cultural management), contributing in creating innovative instruments for promoting the value of tangible cultural heritage in the Revolution Square area in Bucharest; it is meant to support cultural expression and awareness in children and youth, in collaboration with schools and teachers from Bucharest.

The Revolution Square is an area rich in cultural heritage, the place where important cultural public institutions function, and the architectural and built space opens the possibility of a diversity of discussion topics with an educational stake for children and adults alike. Through the Lessons of cultural heritage project we promote this potential and we provide these institutions and other interested cultural operators with new instruments to stimulate the young audience

to get interested in the history and importance of cultural values represented by the cultural heritage objectives. It is a contribution to the development of reference values for the young audience growing into an adult audience, more conscious of the value of the past and culture, more informed about the identity of the place they live in, and more capable to identify a direct relevance of these facts in their current interests (by integrating cultural heritage in teaching secondary school courses).

The project is financed by the Administration of the National Cultural Fund. Partners: National Museum of Art of Romania, The Sintagma Center for Education and Training, Da'DeCe Association, De-aarhitectura.

CULTURE IN EDUCATION FORUM | 8-10 April 2016

We aimed to bring to Romania the Norwegian Cultural Rucksack Program experience and that of other public initiatives that promote the presence of art and culture in a school context, with the objective to change ideas and to connect Romania to international practices. Therefore, we started a dialogue with representatives from public administration, the cultural public institutions and schools about the possible needs and solutions for the cultural-educational practices to have a stronger outline in Romania, and reach a larger number of children and teens.

The Forum was held between the 8th and 10th of April 2016 at ARCUB–Gabroveni in Bucharest and brought together expert practitioners–specialized teachers, artists, mediators and cultural managers, Romanian public institutions and administration officials–and parents, schoolteachers, students and other artists interested in finding out why art is important in education and how we can highlight its potential in Romanian schools.

The Forum combined three types of interactions:

- presentations of some outstanding speakers, followed by in-depth discussions and critical perspectives of the audience on the topics proposed;
- presentations of methods of working with children and young people in culture based educational projects involving the collaboration between school and artists or cultural organizations;
- debates on current topics with researchers, practitioners and children involved in culture based educational projects.

The Forum also followed three general directions:

1. Public connection and debate of different perspectives of key actors regarding the value that the presence of culture in education has in the process of public policy decision-making at a national level and in Bucharest.

2. Highlighting approaches and efficient methods and their promoters in front of the general public formed by teachers, parents and other cultural organizations.
3. Create an awareness regarding the aim and the potential of promoting the cultural heritage in education

The Forum approached three general topics: How do we connect culture and education at a national level? How do we connect culture and education in Bucharest? Heritage in education. The debates on these topics were completed by workshops of methods of working with children and young people inside cultural-educational activities, including storytelling, treasure hunt, education through documentary film, cinema, Dalcroze and Kodaly methods, education through theater and forum theater, education through contemporary art, visual art and participative painting.

ROUND TABLE—Measures of public policy to promote the potential of culture in education | 7 April 2016

The round table was organized at the National Library of Romania as an event linked to the Forum. The special guest of the meeting was Ms. Astrid Holen, Norwegian expert, former coordinator of the Cultural Rucksack program, which inspired the Culture in Education project. Ms. Codruta Cruceanu also participated—a specialist in developing programs of cultural education and collaborator of M3—Resources for Culture Association, who presented the results of the comparative analysis of the programs, networks and institutions that promote culture in education in other European countries, written especially for the project.

At the meeting there were present representatives of public institutions, city halls, cultural NGOs with a strategic role in developing these types of measures that can be integrated in the public policy. The discussions aimed to identify priorities and intentions in developing measures of strategic investment to integrate art and cultural heritage in education.

NGOs in the Culture in Education Network

We intended to conclude this brochure with a few important resources for those who would be interested in developing culture based educational partnerships with Romania, choosing to briefly present a part of the Romanian NGOs actively involved in the Culture in Education network. A much more complex source for these type of initiatives that is continuously developing is The Online Project Archive: <http://culturaineducatie.ro/proiecte/>

M3-RESOURCES FOR CULTURE

www.m3culture.ro

M3–Resources for Culture is a Bucharest-based NGO set up in 2012 with the aim of providing a platform for meetings and debates, as well as expertise for the professionals in the field of culture. Our organization aims to explore, support and help develop the cultural sector through specialised studies and interdisciplinary projects and by creating concrete favourable contexts where artists, cultural operators, researchers and authorities can meet and communicate. We believe in the important role of arts and culture in the development of each individual and of society as a whole and we advocate for professional cultural management and a democratic process of substantiating cultural policies and good governance at national level.

Selection of projects and activities 2012-2015; advocacy for independent culture and good governance (2012-2013), analysis and facilitation of governance of built cultural heritage in rural areas (2013), elaboration (together with A.T.U.) of the long-term cultural strategy of the city of Timisoara (2014), development of a Romanian knowledge-based network of cultural operators and schools/teachers interested to develop arts in education activities (2013-onwards).

ADO–ARTS FOR HUMAN RIGHTS

www.orgado.wordpress.com

ADO Association–Arts for Human Rights is a non-governmental organization founded in October 2013, with the aim to promote cultural education, artistic involvement in actions with a social impact, group creations focused on the collective participation of artists in actions of joint intervention, projects that promote collaboration with different underrepresented communities and artists involved in social change, the publication of brochures and books

promoting artistic education. At the moment, ADO is an initiator or partner in different projects of participative art.

AMBASADA

www.plai.ro/ambasada

AMBASADA is a meeting place in Timisoara for NGOs, freelancers, artists, musicians, passionate people and companies with great ideas, that the initiators aimed to help them move mountains (if this is what they want). With facilities and free services for the creative and non-profit environment, anyone can invent a secret project here, a training, an event or just a simple hang out. AMBASADA means: Café and Bistro blended with the desire to work in a co-working space; meeting room; trainings and transforming projects into brilliant plans; event room hosting between 100 and 300 persons. AMBASADA is a project created by PLAI with the partners: NESst and Civitas Foundation for the Civil Society from Cluj.

ARTCROWD–ARTISTS IN EDUCATION

www.artcrowd.ro

ArtCrowd–Artists in education is a cultural organization that develops, through art, the analytical, emotional, social, aesthetic and linguistic competencies of children and teenagers, aged 7 to 18 years old. ArtCrowd's vision is to include a quality artistic education in the education of all the children in Romania.

The team of ArtCrowd is formed by professionals in the fields of visual arts, theater and architecture, who unify their teaching expertise to create educational concepts for public and private schools. These are developed and adapted after each meeting with the children and teenagers they work with. The multidisciplinary workshops they offer are based upon their individual artistic practice and the experience gained

through time as educators in art, in Romania and other countries (Austria, USA).

CĂTE-N LUNĂ ȘI-N MANSARDĂ ASSOCIATION

www.lunadinmansarda.ro

The Association's goal is the creation and promotion of programs of education and culture which encourage personal development and contribute to the improvement of the social and cultural life. The association promotes and supports diversity and social cohesion, integration within the socio-economical life of marginalized social disadvantaged and vulnerable groups.

The association organizes programs of urban ecology, integration of individuals in the space they live in. In this way, the objectives of the association are: to create a socio-cultural space that facilitates the development of creative abilities, to improve skills and knowledge, to involve various social actors (education institutions, central and local public administration, the business field, professional and syndical associations, NGOs, cultural institutions) by creating partnerships in order to respond to the challenges regarding the access of individuals at the fundamental rights and freedoms and the improvement of the quality of life from an educational, cultural and social point of view; to use art and psycho-pedagogy instruments to develop informal education techniques with children, youth and adults; to research and promote natural and cultural heritage.

DA'DECE ASSOCIATION

www.asociatiadadece.ro

The projects of the association are based upon an education of cultural success and empowerment which involves to the same extent the artistic, human and social training. The programs are designed to promote self-esteem, personal development of the child and the transformation of the museum (or other cultural institutions) into a living space, filled with significant cultural objects. In order to do so, the projects comprise modern and original methods to represent heritage: museum theater, dramatic improvisation, storytelling, and take into account the modern trends in child and youth psychology: multiple intelligence, different styles of learning (Kölb circle), constructive learning and so on.

The purpose of Da'DeCe is to develop creativity and to encourage the natural curiosity of the child in relation with significant objects for culture and civilization through diverse activities of artistic improvisation. The team is formed by professionals or enthusiastic beginners, art history graduates, fine arts, philosophy or philology graduates. The

founders are professionals having at least 5 years of experience in the informal education field, the rest of them being formed within the association in this field and other training programs of informal education.

DE-A ARHITECTURA

www.de-a-arhitectura.ro

De-a Arhitectura brings an enrichment to the architectural and urban culture of the Romanian society through the education of children. De-a Arhitectura conceived school programs for certified optional courses and extracurricular activities, helping children to understand the built space, to create links between what they learn at school and the complex processes which transform the places they live in, to cultivate their abilities of interpretation and abstraction, of representation and visual expression, creativity and team work. As adults, the children will become responsible users of cities and will actively participate to the shaping of the place they live in and will create, using the cultural inheritance, as well as the innovation.

De-a Arhitectura aims to develop and promote education in architecture and built space for the general public in order to create awareness and understanding of the value of architecture, design and urbanism. Only by understanding and accepting these things by a diverse category of public, we can ensure a sustainable rise of the quality of the built space from urban and rural areas.

DINTR-UN BASM ASSOCIATION

www.visindungi.ro, www.olimpiada.copiiilor.ro,
www.textilele.copiiilor.ro

Dintr-un Basm Association is a cultural-education organization whose aim is to develop a balanced human personality by cultivating sensibility, training and developing the creative, artistic, social and practical abilities. The association promotes education through art and culture, organizing workshops and courses held by specialists in every artistic field, inside schools and cultural institutions, within competitions and projects targeting art in education, concerts and festivals designed for little artists.

Their projects target artistic and creative methods used in education, teaching and learning processes, as well as all the applications and education manifestations from music, dance, literature, theater, visual arts, architecture, film/cinema and includes three annual competitions on diverse themes, which can be approached through fine arts techniques: the competition for textile arts "Choose to love", the competition for ceramics modeling "The fire arts" and "The Olympiad of visual arts for children".

The members of the association are involved in creating albums of art for children and plastic art school handbooks.

FABRICA DE PENSULE (THE PAINTBRUSH FACTORY)

www.fabricadepensule.ro/en

Fabrica de Pensule is a contemporary art space started at the beginning of 2009, as an independent initiative to bring together ideas, events and projects of cultural organizations, galleries, producers and independent artists in Cluj and as a reaction to the local lack of production and exhibition spaces in the city. Fabrica de Pensule is the first collective project of such dimensions on the Romanian cultural scene and also one of the most relevant examples of converting an industrial building into a cultural space.

The artists, galleries and organizations—active in the fields of theater, contemporary dance, visual arts, arts in public space, music—are jointly engaged into delivering relevant cultural content, both for the artistic community and the wide audience.

GABRIELA TUDOR FOUNDATION

zonadstudio.wordpress.com

The Gabriela Tudor Foundation was founded by Cosmin Manolescu and Gabriela Tudor with the aim to promote and support the development of contemporary dance in Romania. Since its creation in 1997, GT Foundation worked on three levels of intervention: professional training for artists and practitioners from the contemporary dance field (workshops, residencies, and trainings); artistic creation, production and presentation of events (performances, festivals, platforms); distribution of choreographic pieces in Romania and abroad; lobby and advocacy for contemporary arts.

GALERIA NOUA ASSOCIATION

artapentrucopii.blogspot.ro

Galeria Noua Association supports and promotes Romanian and international contemporary art. Its projects cover the areas of visual arts, with a special focus on photography and dynamic image. Since 2001, Galeria Noua organized an intense exhibitional program, highlighted by numerous events and presentations of art professionals. The activities were held for a wide public, formed mostly by young people. In present, the projects of the Association are oriented to three directions: editorial, education and documentation.

“Art for children” is one of the educational programs initiated by Galeria Noua. Also, “Let’s understand

art better” workshops were organized in August–September 2012 in partnership with the National Museum of Contemporary Art, with the financial support of The Administration of the National Cultural Fund.

REPLIKA CULTURAL ASSOCIATION

www.companiareplika.tumblr.com

The Centre of Educational Theater Replika is addressed to a specific need regarding the actual education in Romania, at both the level of developing new strategies for participative and inclusive education and growing the role of educational theater in shaping responsible citizens, capable to take major decisions regarding important social changes.

By creating three workshops of educational theater, organizing a theater play developed and produced as a result of these workshops, by guest theater plays during the Educational Theater Season, through debates and working methodology presentations, Replika facilitates the access to a free and professional social-artistic education, adapted to European standards and to cultural products which develop creativity, sociability, affective intelligence, interpersonal communication, civic participation and the capacity of self-representation in children, building the context for involvement and direct expression for teens nowadays. The project aimed to explore, using specific methodologies of educational theater, the appetite for culture addressed to a neglected young category of audience, inside the artistic space in Romania, an audience who can find mediums of representation which are adequate to their concerns.

ROATA MARE

www.roatamare.com

Roata Mare is an online platform aiming on one side to provide reports on programs of informal education for children from Bucharest, and on the other side, to ensure a link between the ones who organize these activities and their audience. The project is designed for parents with children up to 12 years old, as also to specialists of the nonformal field.

By analyzing educational and entertainment programs from Bucharest, Roata Mare informs parents about their quality and offers a useful assessment tool. The articles and interviews on the platform provide information and considerations about people who work in the cultural, educational and informal field and the projects they develop. Objectives: to provide parents with a useful instrument in choosing the right activities for them and their children, to help improve the quality of the cultural-educational programs in Bucharest, to contribute to the development

of a critical device of measuring the quality of the educational and entertainment programs.

SINTAGMA CENTER FOR EDUCATION AND TRAINING

www.centrusintagma.ro

Sintagma Center aims to facilitate the contact between specialists in education and persons who can benefit from their experience. The main activities organized by Sintagma relate to educational programs, editing publications research in the educational and professional training field and to the development of educational instrument within different projects. These activities aim to promote the right to education for all categories of people, with a focus on those who are at a high risk situation because of their low qualification level.

Between 2012 and 2014, Sintagma Centre was a support organization for Azuga Summer School which is an annual project of cultural intervention and education through art addressed to children from Azuga, whatever their social category and level of training is, aged between 7 and 14. The children gain communication abilities and social, human and artistic experience through game, dance, paint, writing and movement. The artistic evolution of each one of them, the creation of a format where creativity and imagination can be cultivated are the basis of a communication that helps the child to self-represent himself/herself as adequately as possible. The first three editions of the project included a diversity of workshops of dance, movement, hip hop, theatrical improvisation, urban dramaturgy, photography held by mentoring artists. A play including participant children was organized in 2012, the entire working process being video documented. The project was initiated in 2011 by the choreographers Mihaela Dancs and Mădălina Dan, after a creation residency held in the gym hall in Azuga, and was launched in 2012, having Sintagma Centre as a support structure. Azuga Highschool hosted the project and contributed at the enrollment of the participants.

THE FOUNDATION FOR AN OPEN SOCIETY

www.fundatia.ro

The mission of the Foundation for an open society is to promote models for developing a society based on freedom, responsibility and respect for diversity. In order to fulfill this mission, the Foundation for an Open Society carries out activities that follow a few strategic directions. At the moment, these directions are: Social research and expertise production to underline better public policies; Advocacy for accountability and efficiency in the public sector; Educational and training activities with the aim to promote the democratic values

and for the consolidation of the civil society in Romania; Construction of models for an integrated community intervention.

37 ASSOCIATION

www.asociatia37.ro

A37 is the result of common values and goals, experience and team work from 2009 to present in fields such as architecture, art history and urban space. The objectives of A37 follow the promotion, recovery and consolidation of the national tangible and intangible heritage, of urban culture and visual arts, of cultural tourism and eco-tourism, of ecological architecture and sustainable development.

A37 also supports the artistic and scientific research, civic and ecological education. Education through contemporary art is one of the concerns of A37 and can be translated into interactive projects and exhibitions of contemporary artists within Romanian high schools.

Echiba de proiect:

Raluca Iacob, Mihai Iacob, Ștefania Ferchedău, Bianca Floarea, Diana Ciocan, Alina Vlasă, Codruța Cruceanu, Astrid Holen, Ovidiu Voicu, Nicolae Manda, Cosmin Manolescu, Ana Maria Coman, Octavian Coman, Petre Botnariuc, Angela Mihăilescu, Radu Manelici, Raluca Bem Neamu, Vera Marin, Claudia Pamfil, Aurora Kiraly, Katia Păscariu, Iuliana Jordan, Cristina Adam Toma, Valentina Băcu, Delia Popa, Mihaela Michailov, Maria Cosmina Dragomir, Mădălina Gheorghe Tănase, Irina Bălan.

Sușține cultura în educație

A: Marin Serghiescu nr. 14, ap. 6, sector 2, București

T: +40 730 130 551

W: www.culturaineducatie.ro

E: contact@culturaineducatie.ro

Project team:

Raluca Iacob, Mihai Iacob, Ștefania Ferchedău, Bianca Floarea, Diana Ciocan, Alina Vlasă, Codruța Cruceanu, Astrid Holen, Ovidiu Voicu, Nicolae Manda, Cosmin Manolescu, Ana Maria Coman, Octavian Coman, Petre Botnariuc, Angela Mihăilescu, Radu Manelici, Raluca Bem Neamu, Vera Marin, Claudia Pamfil, Aurora Kiraly, Katia Păscariu, Iuliana Jordan, Cristina Adam Toma, Valentina Băcu, Delia Popa, Mihaela Michailov, Maria Cosmina Dragomir, Mădălina Gheorghe Tănase, Irina Bălan.

Culture in Education

A: Marin Serghiescu Street, no. 14, ap. 6, sector 2, Bucharest

T: +40 730 130 551

W: www.culturaineducatie.ro

E: contact@culturaineducatie.ro

Publicația a fost elaborată în cadrul proiectului „Cultura în educație – testarea principiilor Rucsacului Cultural în România”, proiect realizat cu sprijinul financiar al Fondului ONG în România, program finanțat de Granturile SEE și administrat de Fundația pentru Dezvoltarea Societății Civile.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a granturilor SEE 2009–2014.

Pentru informații oficiale despre granturile SEE și norvegiene, accesați www.eegrants.org, www.fondong.fdsc.ro și www.fdsc.ro.

Proiectul este coordonat de Asociația MetruCub – resurse pentru cultură.

The publication was developed within the mobility project “Culture in Education–Testing the Principles of the Cultural Rucksack in Romania”, implemented with the financial support of the NGO Fund in Romania, programme funded by the EEA grants in Romania and administered by the Civil Society Development Foundation.

The content of this material does not necessarily reflect the official position of the EEA grants 2009–2014.

For official information on the EEA and Norway grants visit www.eegrants.org, www.fondong.fdsc.ro and www.fdsc.ro. The project is coordinated by M3–resources for culture.

www.culturaineducatie.ro

9 789730 215007

ISBN 978-973-0-21500-7